

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen worden gebruikt met
bronvermelding.

Procesevaluatie van de methodiek sCOOLsport

Drs. L. Ooms
Dr. C. Veenhof

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 978-94-6122-132-2

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2012 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
1 Inleiding	7
1.1 Doel van het onderzoek	9
1.2 Vraagstellingen onderzoek	10
2 Methode	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Fasen onderzoek	11
2.3 Scoring	13
2.4 Verwerking resultaten	13
3 Resultaten	15
3.1 Algemene informatie over sCOOLsportscholen	15
3.1.1 Organisatie van sCOOLsport binnen de school	16
3.1.2 Samenwerkingspartners	20
3.2 Mate waarin scholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader	21
3.2.1 Algemeen sCOOLsportkwaliteitskader	22
3.2.2 sCOOLsportkwaliteitskader - elke dag bewegen	25
3.2.3 sCOOLsportkwaliteitskader - gezond gewicht	26
3.2.4 sCOOLsportkwaliteitskader - fysiek-mentaal weerbaar	27
3.2.5 sCOOLsportkwaliteitskader - motorisch vaardig	28
3.3 Algemeen verloop implementatiefase: Bevorderende en belemmerende factoren	28
3.3.1 Bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van sCOOLsport	29
3.3.2 Bevorderende en belemmerende factoren op het niveau van samenwerking met andere partijen	30
3.4 Het oordeel over en de ervaringen met sCOOLsport	32
3.4.1 Sterke en zwakke punten van de methodiek sCOOLsport	32
3.4.2 Beoordeling van en ervaringen met de afzonderlijke sCOOLsportonderdelen	34
3.4.3 Hoe wordt sCOOLsport door de leerlingen ervaren?	37
3.5 sCOOLsport in de toekomst	40
3.6 Verbeterpunten sCOOLsport benoemd door basisscholen	41
4 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	43
Literatuur	55
Bijlage 1: sCOOLsportstappenplan	57
Bijlage 2: sCOOLsportkwaliteitskader	59
Bijlage 3: Interviewschema SportZeeland	61
Bijlage 4: Interviewschema voor basisscholen die gestopt zijn met sCOOLsport	63
Bijlage 5: Vragenlijst voor contactpersonen basisscholen	65
Bijlage 6: Interviewschema leerkrachten	79
Bijlage 7: Interviewschema leerlingen	83
Bijlage 8: Interviewschema samenwerkingspartners	85
Bijlage 9: Mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader	87

Voorwoord

Ruim veertien procent van de Nederlandse jongeren heeft overgewicht (1). Slechts de helft van de Nederlandse jeugd beweegt voldoende (2). Op de basisschoolleeftijd kan gezond gedrag nog goed worden aangeleerd en de school is hier een goede omgeving voor (3;4). sCOOLsport is een methode waarmee basisscholen werken aan het leveren van een effectievere bijdrage aan een gezonde en actieve leefstijl van hun leerlingen (5). sCOOLsport is practice-based ontwikkeld en wordt sinds 2006 uitgezet en begeleid door SportZeeland. In de afgelopen jaren hebben twaalf basisscholen in de provincie Zeeland met de methodiek gewerkt. In het huidige onderzoek is de implementatie van sCOOLsport geëvalueerd. Hiervoor is een procesevaluatie uitgevoerd op het niveau van SportZeeland, de basisscholen (leerkrachten en leerlingen) en belangrijkste samenwerkingspartners. De resultaten van de procesevaluatie worden in dit rapport beschreven.

Het onderzoek is uitgevoerd met subsidiegelden vanuit het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs, deelproject Effectiviteit Interventies.

Wij willen graag SportZeeland, de basisscholen en hun samenwerkingspartners bedanken voor hun waardevolle bijdrage aan dit onderzoek.

Utrecht, april 2012

1 Inleiding

Het aantal kinderen met overgewicht en obesitas is de laatste jaren wereldwijd sterk toegenomen, zo ook in Nederland. Ruim veertien procent van de Nederlandse jongeren heeft overgewicht (1). Daarnaast blijkt uit de laatste peiling van de Monitor Bewegen en Gezondheid dat slechts de helft van de Nederlandse jeugd aan de Combinorm¹ voldoet. Twaalf procent van de jongeren is zelfs volledig inactief². Op een gewone schooldag wordt gemiddeld 55% van de totale tijd (exclusief slaaptijd) zittend of liggend doorgebracht (2).

Kinderen ondervinden zowel van overgewicht als te weinig bewegen negatieve gevolgen. Overgewicht heeft negatieve gevolgen voor de fysieke en mentale gezondheid en beïnvloedt het zelfbeeld negatief (6-11). Te weinig bewegen heeft een negatieve invloed op de motorische vaardigheden, fysieke fitheid, het ontstaan van chronische ziekten, lichaamsgewicht, zelfbeeld en gevoel van welbevinden (7-15). De gevolgen van overgewicht en te weinig fysieke activiteit beperken zich echter niet tot de kinderjaren. Zo hebben kinderen met overgewicht een verhoogde kans op overlijden en het ontstaan van chronische ziekten en overgewicht op volwassen leeftijd (11;16). Ook zijn er aanwijzingen dat inactiviteit op jonge leeftijd de kans op een inactieve leefstijl (en de daarbij horende negatieve effecten op de gezondheid) op latere leeftijd vergroot (17).

Fysieke activiteit, motorische vaardigheden en weerbaarheid zijn nauw met elkaar verbonden en zijn belangrijk voor een actieve en gezonde leefstijl en het voorkomen van gezondheidsproblemen, zoals overgewicht (17-19). De negatieve gevolgen die kinderen ondervinden van overgewicht en te weinig bewegen zorgen ervoor dat juist deze kinderen niet snel mee zullen doen aan sport- en beweegactiviteiten (17;20).

Gezond gedrag op de basisschool

Op de basisschoolleeftijd kan gezond gedrag nog goed worden aangeleerd en de school is hier een goede omgeving voor (3;4). Sporten en bewegen op school lijken bovendien positief bij te dragen aan de sociale ontwikkeling van kinderen en hun leerprestaties (14;17;21). Uit het Nationaal Scholenonderzoek blijkt echter dat er in het onderwijs niet altijd genoeg aandacht wordt besteed aan gezondheidsbeleid (22). Eenenvoertig procent van de ouders vindt niet dat de school voldoende aandacht besteedt aan gezondheidsbeleid en een even grote groep vindt dat hun kind niet op school leert wat een gezonde levenswijze is. Slechts 59% van de ouders is tevreden over de kwaliteit van de gymlessen. Daarnaast lijken scholen steken te laten liggen als het gaat om het besteden van aandacht aan pestgedrag, iets wat nauw in verband staat met de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind. Eenendertig procent van de kinderen is weleens slachtoffer

¹ Combinorm: Voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) en/of Fitnorm. NNGB (jongeren 4-17 jaar): Dagelijks (zomer en winter) één uur ten minste matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij minimaal twee keer per week kracht-, lenigheid- en coördinatieoefeningen voor het verbeteren of handhaven van de lichamelijke fitheid.

Fitnorm: Minstens drie keer per week minimaal 20 minuten zwaar intensieve lichamelijke activiteit (zomer en winter).

² Inactiviteit: Op 0-2 dagen in de week één uur ten minste matig intensieve lichamelijke activiteit (zomer en winter).

van pestgedrag, 18% is weleens dader. Basisscholen kunnen de mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan een actieve en gezonde leefstijl optimaal benutten door een actief sport- en gezondheidsbeleid te voeren.

sCOOLsport

sCOOLsport is een methode waarmee basisscholen werken aan het leveren van een effectievere bijdrage aan een gezonde en actieve leefstijl van hun leerlingen (5). Op scholen worden beweegteams geformeerd die samen met de gemeente en partners werken aan een school waarin kinderen elke dag kunnen bewegen en kunnen profiteren van de neveneffecten van sport en bewegen. sCOOLsport is in 2006 ontstaan vanuit de gezamenlijke wens van SportZeeland en het Centraal Instituut Opleiding Sportleiders (CIOS) te Goes om sport, bewegen en gezondheid een (meer) structurele plek binnen het basisonderwijs te geven. Op basis van een inventarisatie van het huidige aanbod in Zeeland is een eerste concept van de methodiek ontwikkeld. Vervolgens is een drietal basisscholen in Zeeland benaderd om de ideeën in de praktijk uit te testen. Als “proeftuin” zijn de basisscholen in de periode 2006-2009 met de methodiek aan de slag gegaan. Vanwege de eerste successen van de proeftuinscholen en de vraag van andere scholen en gemeenten naar de methodiek, heeft SportZeeland in 2008 een subsidie gekregen van de provincie Zeeland om sCOOLsport verder te ontwikkelen tot een complete en beproefde methodiek voor het basisonderwijs. Via gemeenten in Zeeland zijn hiervoor nog eens negen basisscholen geworven. De subsidie van de provincie is eind 2011 beëindigd. De naam sCOOLsport is bedacht door leerlingen van één van de deelnemende basisscholen. De naam verwijst naar de centrale rol van de school binnen sCOOLsport en naar de boodschap aan leerlingen: Sport is COOL.

Het hoofddoel van sCOOLsport is het stimuleren van de ontwikkeling van een actieve en gezonde leefstijl bij kinderen door het vergroten van de effectiviteit van de bijdrage die basisscholen hieraan leveren. Binnen sCOOLsport wordt gewerkt aan vier thema's: “elke dag bewegen”, “gezond gewicht”, “fysiek-mentaal weerbaar” en “motorisch vaardig”.

Voor basisscholen zijn de volgende procesdoelen geformuleerd:

- De juiste interventies kiezen.
- Planmatig werken.
- Structurele inbedding van sCOOLsport binnen de school.
- Betrokkenheid van en draagvlak bij het schoolteam, de ouders en de leerlingen.
- Samenwerking en integraal werken.
- De school werkt toe naar het inhoudelijke sCOOLsportkwaliteitskader.

Uiteindelijk moet sCOOLsport ertoe leiden dat de leerlingen:

- Voldoende bewegen.
- Een gezond gewicht hebben.
- Fysiek-mentaal weerbaar zijn (zorg dragen voor de eigen veiligheid in de eigen persoonlijke ruimte, met respect voor die van de ander).
- Motorisch vaardig zijn.

Op een school wordt een sCOOLsportcoördinator aangesteld en een beweegteam gevormd. Aan de hand van een stappenplan (zie bijlage 1) en diverse (hulp)middelen, zoals een leerlingvolgsysteem³, wordt in een periode van drie jaar gewerkt aan het creëren van de juiste randvoorwaarden (zie procesdoelen) op school om effectief te werken aan de einddoelen op leerling-niveau. Tegelijkertijd kiest de school interventies voor de leerlingen en voert deze uit. De richtlijnen waaraan een school na drie jaar zou moeten voldoen om een “sCOOLsportschool” te mogen heten staan beschreven in het sCOOLsportkwaliteitskader (zie bijlage 2). Er is een algemeen kwaliteitskader en er zijn kwaliteitskaders per thema. In totaal zijn eenentwintig richtlijnen of criteria geformuleerd. Het certificaat van “sCOOLsportschool” wordt door SportZeeland afgegeven. Op dit moment wordt er echter nog geen duidelijk afkappunt gehanteerd dat aangeeft wanneer een school geen sCOOLsportschool (meer) mag heten.

Gedurende het driejarige sCOOLsportimplementatietraject wordt een school intensief ondersteund en begeleid door SportZeeland, en waar mogelijk door CIOs stagiairs. De ondersteuning en begeleiding nemen tijdens de drie jaar dat een school sCOOLsport implementeert geleidelijk af. Na drie jaar moet een school in staat zijn zelfstandig met sCOOLsport te werken.

Een school krijgt geen budget vanuit SportZeeland voor sCOOLsport, incidenteel wel vanuit een gemeente. Alleen de proeftuinscholen hebben indertijd een kleine subsidie vanuit SportZeeland ontvangen. Nu de subsidie van de provincie is beëindigd zullen de kosten van de begeleiding vanuit SportZeeland met name door gemeenten moeten worden gefinancierd.

sCOOLsport is in de loop van jaren (door)ontwikkeld door SportZeeland op basis van de praktijkervaringen van de twaalf sCOOLsportscholen in Zeeland. Er is echter nooit een uitgebreide en gestructureerde procesevaluatie uitgevoerd.

1.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in de mate waarin de methodiek sCOOLsport daadwerkelijk wordt uitgevoerd op de basisscholen, de sterke en zwakke punten van sCOOLsport, de bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van sCOOLsport en de ervaringen van verschillende betrokken partijen met sCOOLsport.

Op basis van deze informatie kan de methodiek sCOOLsport doorontwikkeld worden en de overdraagbaarheid en het implementatieproces van sCOOLsport verbeterd worden. Daarnaast kan de informatie gebruikt worden om sCOOLsport meer te profileren bij andere partijen, waaronder potentiële financiers.

³ In het leerlingvolgsysteem worden gegevens van de leerlingen bijgehouden, zoals de Body Mass Index (BMI), het sportgedrag en de fitheid (op basis van scores op de shuttle-run test).

1.2 Vraagstellingen onderzoek

De hoofdvraag in dit onderzoek was:

“In hoeverre slagen basisscholen erin om met behulp van de methodiek sCOOLsport een bijdrage te leveren aan een gezonde en actieve leefstijl van hun leerlingen?”

Hierbij waren de volgende subvragen geformuleerd:

1. In welke mate slagen basisscholen erin om te voldoen aan het kwaliteitskader van sCOOLsport en hoe wordt invulling gegeven aan dit kwaliteitskader?
2. Wanneer niet aan onderdelen van het kwaliteitskader van sCOOLsport kan worden voldaan, wat zijn daarvoor de redenen?
3. Wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren (op het niveau van de basisscholen, samenwerkingspartners en SportZeeland) bij de implementatie van de methodiek sCOOLsport op de basisschool?
4. Hoe beoordelen de huidige sCOOLsportscholen en -samenwerkingspartners de methodiek sCOOLsport en wat zijn hun ervaringen?
5. Wat zijn concrete aanbevelingen voor doorontwikkeling en implementatie van sCOOLsport?

2 Methode

2.1 Inleiding

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een procesevaluatie uitgevoerd in de periode oktober 2011 tot en met februari 2012. De procesevaluatie bestond uit vier verschillende fasen (zie tabel 2.1). In de volgende paragraaf worden de fasen nader beschreven.

Tabel 2.1: Fasen onderzoek

Fase	Omschrijving	Periode
1	Interview met medewerkers van SportZeeland.	Oktober 2011
2	Benadering sCOOLsportscholen.	November 2011
3	Vragenlijsten naar deelnemende basisscholen.	December 2011
4	- Interviews met betrokkenen binnen en buiten de basisschool: Groeps-interviews met leerkrachten en leerlingen, telefonische interviews met samenwerkingspartners. - Telefonische interviews met de twee basisscholen die zijn gestopt met sCOOLsport.	Januari-februari 2012

2.2 Fasen onderzoek

Fase 1: Interview met medewerkers van SportZeeland

In oktober 2011 is een interview afgenomen met twee medewerkers van SportZeeland. Het interview had als doel meer inzicht te krijgen in de methodiek sCOOLsport en informatie te verzamelen over de twaalf basisscholen die sCOOLsport hebben geïmplementeerd, de ondersteuning die SportZeeland heeft geboden en partijen waarmee in het kader van sCOOLsport wordt samengewerkt (zie bijlage 3 voor het interviewschema).

Fase 2: Benadering sCOOLsportscholen

In november 2011 is naar alle twaalf sCOOLsportscholen een brief gestuurd, waarin werd gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek en waarin werd beschreven wat het onderzoek precies inhield.

Eén basisschool wilde, vanwege tijdgebrek, maar gedeeltelijk aan het onderzoek deelnemen. Deze basisschool heeft fase 3 doorlopen en in fase 4 heeft er alleen een telefonisch interview met de sCOOLsportcoördinator plaatsgevonden. Verder waren twee basisscholen reeds gestopt met sCOOLsport. Deze scholen zijn benaderd voor een telefonisch interview (zie bijlage 4 voor het interviewschema). De overige negen basisscholen hebben fase 3 en 4 van het onderzoek volledig doorlopen.

Fase 3: Vragenlijsten naar deelnemende basisscholen

In december 2011 is een vragenlijst verstuurd naar de contactpersonen van de basisscholen. In de meeste gevallen betrof dit de sCOOLsportcoördinator. In de vragenlijst werd onder andere gevraagd naar de huidige activiteiten in het kader van sCOOLsport, het kwaliteitskader en de mate waarin hieraan wordt voldaan, draagvlak en betrokkenheid, bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van sCOOLsport, betrokken personen binnen de school en (de drie belangrijkste) samenwerkingspartners. Ook is gevraagd naar de ervaringen met en waardering van bepaalde aspecten, zoals de samenwerking met externe partijen, de ondersteuning van SportZeeland en de implementatie van sCOOLsport (zie bijlage 5 voor de vragenlijst).

Fase 4: Interviews met betrokkenen binnen en buiten de basisschool

Interviews met betrokkenen binnen en buiten de school zijn afgenomen in de periode januari-februari 2012. De volgende interviews zijn afgenomen:

Groepsinterviews met leerkrachten

De betrokken leerkrachten binnen de basisschool die aangegeven werden in de vragenlijst (fase 3) zijn geïnterviewd in een groepsinterview. De groepsinterviews vonden plaats op de basisscholen. Hierbij waren de volgende personen aanwezig: (Indien van toepassing) de sCOOLsportcoördinator en één of meerdere leden van het beweegteam. Soms was er ook een lid van het schoolteam aanwezig dat niet in het beweegteam zat. Het interview was een verdieping op de eerder ingevulde vragenlijst (fase 3). Tijdens de groepsinterviews stonden onder andere de volgende onderwerpen centraal: De implementatie en uitvoering van sCOOLsport, het oordeel over en de ervaringen met de methodiek, (de organisatie van) sCOOLsport binnen de school, het kwaliteitskader en de mate waarin de school hieraan voldoet, samenwerking met andere partijen, sCOOLsport in de toekomst en verbeterpunten voor sCOOLsport. Verder is ingegaan op in hoeverre sCOOLsport aansluit bij het beleid van de school, waarom men hieraan is gaan meedoen en of de verwachtingen dienaangaande zijn uitgekomen (zie bijlage 6 voor het interviewschema voor de leerkrachten).

Groepsinterviews met leerlingen

Met toestemming van de basisscholen zijn groepsinterviews afgenomen bij leerlingen uit groep 7 en 8. Per school zijn vijf tot acht willekeurige leerlingen uit deze groepen geïnterviewd. Tijdens de interviews werd met name gevraagd wat de leerlingen merken van sCOOLsport en wat zij hiervan vinden (zie bijlage 7 voor het interviewschema voor de leerlingen).

Bij twee basisscholen zijn de groepsinterviews voor zowel de leerkrachten als leerlingen gecombineerd. Deze scholen maken onderdeel uit van een brede school en hebben een gezamenlijk sCOOLsportteam, dat activiteiten voor kinderen van beide scholen organiseert.

Telefonische interviews met samenwerkingspartners

De belangrijkste drie samenwerkingspartners, zoals aangegeven in de eerder genoemde vragenlijst (fase 3), zijn telefonisch geïnterviewd. Hierbij dient opgemerkt te worden dat

in een aantal gevallen minder dan drie samenwerkingspartners waren aangegeven. Ook werkten sommige partijen met meerdere sCOOLsportscholen samen. In totaal zijn achttien samenwerkingspartners geïnterviewd. Dit betroffen onder andere vertegenwoordigers van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), onderwijsinstellingen, de kinderopvang en sportverenigingen. Tijdens de interviews stonden de volgende onderwerpen centraal: Inhoud en intensiteit van de samenwerking, verloop van de samenwerking, factoren die de samenwerking hebben bevorderd dan wel belemmerd en oordeel over en ervaringen met sCOOLsport (zie bijlage 8 voor het interviewschema van de samenwerkingspartners).

Alle bovengenoemde interviews betroffen gestructureerde interviews, die aan de hand van een interviewschema zijn afgenomen. De vragenlijst voor de contactpersonen van de scholen en de interviewschema's voor de leerkrachten, leerlingen en samenwerkingspartners zijn in overleg met SportZeeland ontwikkeld. Geïnterviewde personen, met uitzondering van de leerlingen, kregen voorafgaand aan het interview de vragen opgestuurd, zodat zij zich op het interview konden voorbereiden. De face-to-face (groeps)interviews zijn opgenomen met een digitale geluidsrecorder en vervolgens uitgewerkt in de vorm van een verslag. Van de telefonische interviews is direct een verslag gemaakt. De verslagen zijn ter autorisatie aan de geïnterviewde personen voorgelegd. De verslagen van de groepsinterviews met de leerlingen zijn alleen ter kennisgeving naar de betreffende basisscholen opgestuurd.

2.3 Scoring

Op basis van de verzamelde informatie is gescoord in welke mate de basisscholen voldoen aan de verschillende criteria van het sCOOLsportkwaliteitskader. Hierbij kon een basisschool volledig (+), gedeeltelijk (+/-) of niet (-) aan een criterium voldoen. Het scoren van de criteria is door één onderzoeker uitgevoerd. In geval van twijfel is een tweede onderzoeker geraadpleegd.

2.4 Verwerking resultaten

De resultaten zijn per basisschool gebundeld en opgestuurd naar de betreffende basisscholen en SportZeeland als feedback. In dit rapport worden alleen de belangrijkste resultaten gepresenteerd. Hierbij zijn de deelnemende basisscholen geanonimiseerd.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten samengevat.

3.1 Algemene informatie over sCOOLsportscholen

In totaal hebben twaalf reguliere basisscholen in de provincie Zeeland gewerkt met de methodiek. De grootte van de scholen varieert van 28 tot 542 leerlingen (de gemiddelde schoolgrootte is 176 leerlingen). De eerste scholen zijn in 2006 gestart met sCOOLsport, de laatste in 2009. Dit betekent dat zes scholen de driejarige implementatiefase nog niet hadden afgerond ten tijde van de procesevaluatie. Daarnaast hebben de scholen met verschillende “versies” van de methodiek gewerkt. In tabel 3.1 worden de belangrijkste wijzigingen, die in de loop der jaren zijn doorgevoerd, gepresenteerd. Alle scholen zijn steeds van de wijzigingen op de hoogte gebracht.

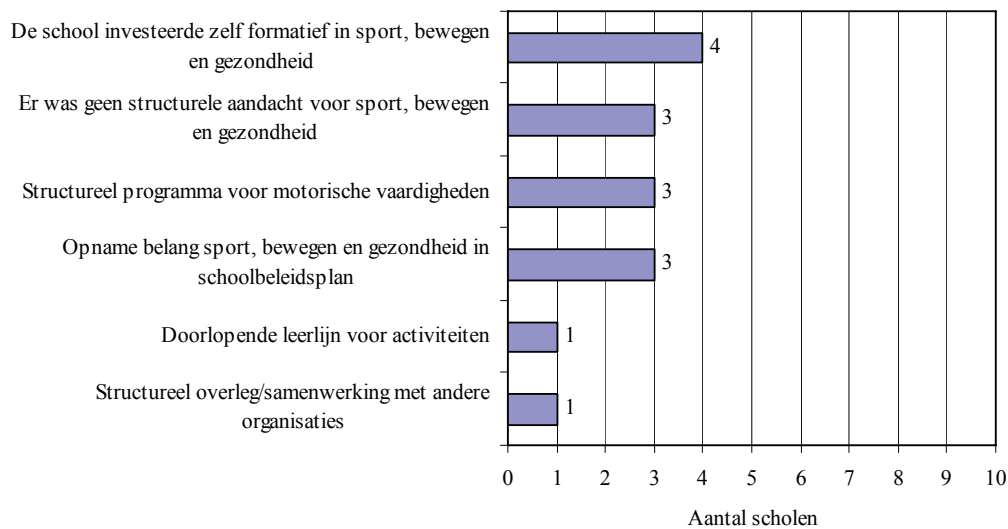
Tabel 3.1: Belangrijkste wijzigingen in de methodiek

Vanaf	Wijziging
2008	• Ondersteuning bij het maken van een sCOOLsportbeleidsplan. • Organisatie van een prioriteitenworkshop (voor het bepalen van de belangrijkste doelen). • Ondersteuning bij het maken van actieplannen/invoer format actieplan. • Invoer sCOOLsportkwaliteitskader.
2009	• Invoer stappenplan.
2011	• Invoer interventieoverzicht.
2012	• Invoer nieuwe (proces)doelstellingen en omschrijving van sCOOLsport.

Twee basisscholen zijn geen sCOOLsportschool meer. Op één school werden binnen alle thema's sCOOLsportactiviteiten uitgevoerd. Na enkele persoonswisselingen was er echter geen (teambreed) draagvlak meer om de sCOOLsportactiviteiten te continueren. Bij de andere school is een plan van aanpak gemaakt, zijn enkele metingen bij leerlingen uitgevoerd en heeft er overleg plaatsgevonden op het gebied van voeding en gezondheid. Vanwege een gebrek aan menskracht heeft de school besloten om sCOOLsport niet verder uit te rollen en andere aandachtsgebieden voorrang te geven.

De aandacht binnen de school voor sport, gezondheid en bewegen vóór deelname aan sCOOLsport beperkte zich meestal tot de wekelijks gymlessen, het buitenspelen in de pauze en deelname aan sportdagen en -toernooien. Vier scholen hadden een vakleerkracht en vier scholen werkten al met een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen vóór deelname aan sCOOLsport (zie ook figuur 3.1).

Figuur 3.1: Structurele aandacht voor sport, bewegen en gezondheid vóór deelname aan sCOOLsport (n=10)

De basisscholen zijn door SportZeeland, een gemeente of het CIOS te Goes benaderd om deel te nemen aan sCOOLsport. Redenen waarom basisscholen gekozen hebben voor sCOOLsport zijn divers. Voorbeelden zijn: Aansprekende thema's/doelstellingen, verbetering van het imago van de school, verdere ontwikkeling van het bewegingsonderwijs, de wens om iets structureels te gaan doen met sport en de mogelijkheid om in het kader van de brede school gezamenlijk sportactiviteiten te starten.

De basisscholen hadden vooraf geen specifieke verwachtingen van sCOOLsport. Achteraf terugkijkend, vinden de meeste scholen dat er meer gerealiseerd is op de verschillende thema's dan dat zij vooraf hadden kunnen bedenken. Opvallend is dat een drietal scholen opmerkt dat zij niet hadden verwacht dat de activiteiten zo lang gecontinueerd zouden worden.

Verder lijkt bij de helft van de scholen sCOOLsport goed aan te sluiten bij het beleid van de school. De andere helft is van mening dat het beleid van de school gaandeweg is aangepast aan sCOOLsport.

3.1.1 Organisatie van sCOOLsport binnen de school

Het sCOOLsportteam

Volgens de methodiek sCOOLsport wordt er binnen de school een sCOOLsportcoördinator aangewezen, die minimaal vier uur per week vrij geroosterd is om alle activiteiten voor sCOOLsport te coördineren. Daarnaast wordt een beweegteam samengesteld, bestaande uit vier tot zeven personen, waaronder de sCOOLsportcoördinator, een leerkracht uit de onderbouw en bovenbouw, uitvoerende medewerkers van partners en (waar mogelijk) een vakleerkracht. Het beweegteam zorgt voor de uitvoer van de sCOOLsportactiviteiten en komt eens in de drie tot zes weken bij elkaar. De manier waarop dit in de praktijk wordt ingevuld, verschilt echter per school (zie tabel 3.2).

Bij acht scholen houdt één persoon (de directeur of een (vak)leerkracht) zich bezig met de coördinatie van sCOOLsport. Bij de overige twee scholen zijn de coördinatortaken verdeeld over de beweegteamleden. Door gebrek aan tijd en menskracht, is echter bij zes scholen minder dan vier uur per week beschikbaar voor de coördinatie van sCOOLsport. Hierbij dient opgemerkt te worden dat door twee scholen werd aangegeven dat vier uur per week niet (meer) nodig is, omdat de meeste activiteiten al zijn gerealiseerd.

Acht scholen hebben een apart beweegteam, bij twee scholen neemt het hele schoolteam deel aan de organisatie van sCOOLsport. Redenen om het hele schoolteam te betrekken bij de organisatie van sCOOLsport waren respectievelijk het hebben van een klein schoolteam en het actief willen betrekken van alle teamleden bij sCOOLsport. De samenstelling van het beweegteam verschilt per school. In het beweegteam zitten in ieder geval (groeps)leerkrachten, (indien van toepassing) de sCOOLsportcoördinator en soms een vakleerkracht, directeur en/of externe partijen (gemeente, SportZeeland, kinderopvang). De frequentie waarmee overleg wordt gevoerd in het kader van sCOOLsport varieert sterk, van maandelijks tot twee keer per jaar. De thema's worden gezamenlijk opgepakt of de taken/thema's worden onder (beweeg)teamleden verdeeld.

Tabel 3.2: Organisatie van sCOOLsport binnen de school

School	Is er een apart beweegteam?	Taakverdeling	Frequentie overleg	Invulling rol sCOOLsportcoördinator	Aantal uren voor coördinatie van sCOOLsport
1	Ja: Drie leerkrachten (groep 2, 3 en 6), de vakspecialist en adjunct-directeur.	Elk lid houdt zich bezig met specifieke sCOOLsportactiviteiten.	Eén keer per maand.	De coördinatortaken worden door de beweegteamleden gezamenlijk opgepakt.	Elk beweegteamlid heeft gemiddeld anderhalf uur per week voor de uitvoer en coördinatie van sCOOLsport.
2	Ja: De sCOOLsportcoördinator, vakleerkracht en drie andere groepsleerkrachten, waaronder de locatieleider.	De sCOOLsportthema's worden door het beweegteam gezamenlijk opgepakt.	Eens in de 4-5 weken.	De directeur is de sCOOLsportcoördinator.	Vier uur per week (in takenpakket directeur).
3 en 4 (brede school)	Ja: Er is een overkoepelend beweegteam voor beide scholen, met daarin leerkrachten van beide scholen, de sCOOLsportcoördinator, de vakleerkracht gymnastiek en vertegenwoordigers van de kinderopvang, SportZeeland en de gemeente.	De taken zijn verdeeld over de beweegteamleden.	Acht keer per jaar.	De vakleerkracht/een combinatiefunctionaris is sCOOLsportcoördinator voor beide scholen.	Minimaal vier uur per week.
5	Ja: De sCOOLsportcoördinator (leerkracht bovenbouw), directeur, een leerkracht uit de onderbouw en twee leerkrachten uit de middenbouw.	De sCOOLsportthema's worden door het beweegteam gezamenlijk opgepakt.	Ongeveer vijf keer per jaar.	Een leerkracht van de bovenbouw is de sCOOLsportcoördinator.	Dertien taakuren per schooljaar.

Vervolg tabel 3.2

School	Is er een apart beweegteam?	Taakverdeling	Frequentie overleg	Invulling rol sCOOLsport-coördinator	Aantal uren voor coördinatie van sCOOLsport
6	Nee: Er is geen apart beweegteam. Om iedereen actief te betrekken bij sCOOLsport is het schoolteam verdeeld over vier teams. Elk team houdt zich bezig met een thema.	Elk team houdt zich bezig met een thema.	Twee tot drie keer per jaar.	Een leerkracht van de bovenbouw is de sCOOLsportcoördinator.	Twee uur per week.
7	Ja: Drie leerkrachten waaronder de sCOOLsportcoördinator. Verder nemen één of twee personen van de gemeente en een medewerker van SportZeeland regelmatig deel aan de beweegteam-overleggen.	De sCOOLsport-thema's worden door het beweegteam gezamenlijk opgepakt.	Eens in de acht weken.	De RT (remedial teacher) leerkracht is de sCOOLsportcoördinator.	Twee uur per week.
8	Nee: Er is geen apart beweegteam. Het hele schoolteam vormt (vanwege de kleine omvang van de school) het beweegteam.	De sCOOLsport-thema's worden door het schoolteam gezamenlijk opgepakt.	Twee keer per jaar.	De directeur houdt zich met een aantal coördinatortaken bezig.	Er zijn geen officiële uren voor sCOOLsport beschikbaar.
9	Ja: De sCOOLsportcoördinator, een leerkracht van de onderbouw en een leerkracht van de middenbovenbouw.	De sCOOLsport-thema's worden in principe door het beweegteam gezamenlijk opgepakt. De sCOOLsportcoördinator (vakleerkracht) is veel bezig met sportactiviteiten en één van de leerkrachten richt zich met name op weerbaarheid.	Eens in de zes weken.	De vakleerkracht/een combinatiefunctionaris is de sCOOLsportcoördinator.	Eén vrij geroosterd uur (formatief) en drie taakuren per week.
10	Ja: Een leerkracht uit de bovenbouw en een leerkracht uit de onderbouw.	De sCOOLsport-thema's worden door het beweegteam gezamenlijk opgepakt.	Er zijn geen vaste overlegmomenten. Het beweegteam komt samen als dat nodig is.	De twee beweegteamleden voeren samen de coördinatortaken uit.	Er zijn geen uren vrij geroosterd voor sCOOLsport. De beweegteamleden zijn wel vrij geroosterd van andere taken zodat zij meer tijd hebben voor sCOOLsport.

Rol directeur

Bij drie basisscholen heeft de directeur een actieve rol binnen sCOOLsport, als sCOOLsportcoördinator en/of lid van het sCOOLsport(beweeg)team. Bij de overige basisscholen is de directeur echter niet direct betrokken bij de uitvoering van sCOOLsport. De rol van de directeur beperkt zich dan met name tot het nemen van eindbesluiten, bijvoorbeeld over financiële middelen en het aanschaffen van materialen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat vijf scholen aangaven dat de directeur in de beginfase van sCOOLsport wel actiever betrokken was.

Rol ouders

De ouders van de leerlingen hebben geen rol in de besluitvorming rondom sCOOLsport. De betrokkenheid van de ouders gaat in de meeste gevallen niet verder dan het helpen bij de uitvoering van activiteiten, zoals het begeleiden van kinderen op een sportdag en het uitdelen van fruit. Drie scholen hebben activiteiten speciaal voor ouders (en hun kinderen) georganiseerd. Ouders actief betrekken bij sCOOLsportactiviteiten blijkt vaak lastig te zijn. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn gebrek aan tijd bij ouders (beide ouders werken vaak) en niet weten hoe ouders actief te betrekken. Daarnaast heeft een tweetal scholen te maken met veel allochtone gezinnen. Factoren als taalbarrières, andere opvattingen over sport en voeding en moeders die niet (mogen) sporten, belemmeren de ouderbetrokkenheid. Een tweetal scholen heeft (actieve) betrokkenheid van ouders bij sCOOLsport nooit actief gestimuleerd.

Rol leerlingen

Over het algemeen hebben de leerlingen beperkt inspraak als het gaat om sCOOLsport. De leerlingen mogen af en toe ideeën aandragen of hun voorkeur aangeven, bijvoorbeeld voor activiteiten tijdens de gymles, pleinspelen en/of (naschoolse) sportactiviteiten. Soms gebeurt dit via een leerlingenraad (vier scholen hebben een leerlingenraad).

Uit de interviews met de leerlingen uit groep 7-8 blijkt dat zij graag meer betrokken zouden willen worden bij sCOOLsport. Zij zouden graag activiteiten willen bedenken, organiseren (of helpen bij de organisatie) en begeleiden (bijvoorbeeld voor de lagere groepen).

Draagvlak voor sCOOLsport binnen de school

Over het algemeen is het draagvlak voor sCOOLsport goed bij het sCOOLsportteam (het beweegteam en de sCOOLsportcoördinator) en de directie. Bij acht scholen lijkt sCOOLsport ook door de overige leden van het schoolteam te worden gedragen. Eén school merkt hierbij op dat de overige leden van het team altijd wel eerst over een drempeltje heen moeten worden getrokken. Een andere school geeft aan dat het draagvlak goed is zolang alles een beetje kant-en-klaar wordt aangeleverd door het beweegteam. Er komen echter weinig ideeën vanuit het schoolteam zelf. Bij twee scholen wisselt het draagvlak onder de overige teamleden, met name als het gaat om bepaalde thema's of sCOOLsportactiviteiten.

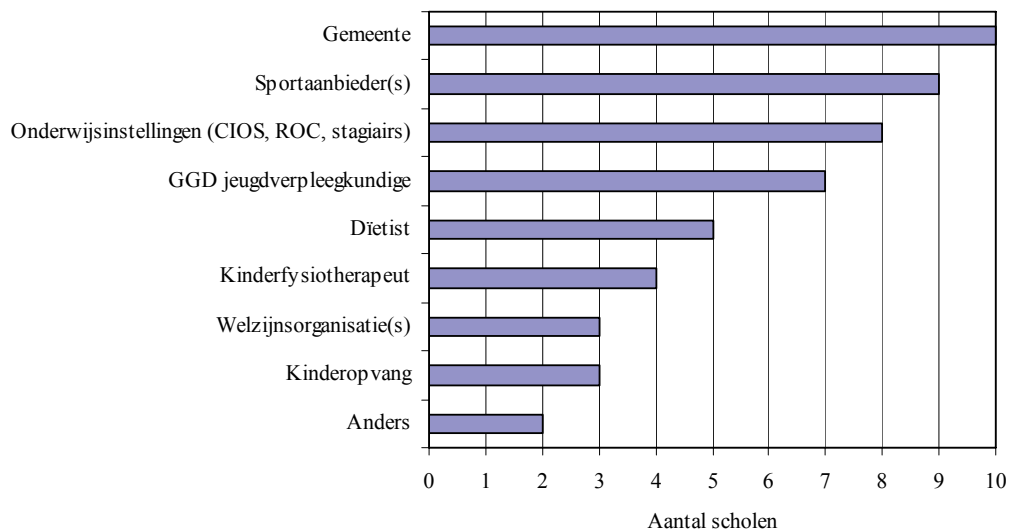
Bij de helft van de scholen wordt sCOOLsport door de ouders van de leerlingen gedragen, één school weet niet hoe de ouders over sCOOLsport denken en bij vier scholen is het draagvlak wisselend (sommige activiteiten worden wel gedragen en andere niet).

Acht scholen geven aan dat de leerlingen enthousiast zijn over sCOOLsport, één school zegt dat de leerlingen er niet bewust mee bezig zijn en bij een andere school wisselt het enthousiasme van de leerlingen sterk per activiteit. Hoe de leerlingen zelf tegenover sCOOLsport staan wordt beschreven in paragraaf 3.4.3.

3.1.2 Samenwerkingspartners

In het kader van sCOOLsport werken de basisscholen met verschillende partijen samen (zie figuur 3.2). Een meerderheid van de basisscholen werkt samen met de gemeente, sportaanbieders, onderwijsinstellingen (CIOS, regionaal opleidingscentrum (ROC), stagiairs) en een GGD verpleegkundige. Andere partijen waarmee wordt samengewerkt zijn een diëtist, kinderfysiotherapeut, welzijnsorganisaties, de kinderopvang en andere sCOOLsportscholen.

Figuur 3.2: Samenwerkingspartners sCOOLsportscholen (n=10)

In tabel 3.3 staan voorbeelden van samenwerkingspartners weergegeven en de gebieden waarop wordt samengewerkt. De aard en intensiteit van de samenwerking verschilt per partner. Ook tussen scholen kunnen grote verschillen zijn in de mate waarin met een bepaalde partner wordt samengewerkt. Zo werken alle scholen met een gemeente samen. Sommige scholen hebben een subsidie van de gemeente gekregen. Bij één school bestaat de samenwerking echter alleen uit het ter beschikking stellen van een sportzaal.

Tabel 3.3: Samenwerkingspartners en inhoud samenwerking

Samenwerkingspartner	Specifieke voorbeelden van samenwerkingspartners	Invulling van samenwerking
Gemeente	Coördinator sport, combinatiefunctionaris, sportbuurtwerk	Deelname aan het beweegteam, verlenen van een subsidie, ondersteuning van pleinspelen en het ter beschikking stellen van een sportzaal. Verder kunnen scholen deelnemen aan gemeentelijke sportactiviteiten.
Sportaanbieder(s)	Sportverenigingen, zoals de badmintonvereniging en basketbalvereniging; danslerares, judoleraar	Verzorgen van clinics, kennismakingsactiviteiten en sportlessen onder en na schooltijd.
Kinderopvang	Buitenschoolse opvang	Deelname aan het beweegteam, samenwerking op het gebied van naschoolse activiteiten.
Welzijnsorganisatie(s)	Stichting Welzijn, jeugdhonk	Uitleen van materialen, het organiseren van gezamenlijke activiteiten, combinatiefunctie sCOOLsport-coördinator.
Diëtist	Diëtist binnen of buiten een multidisciplinair programma	Het begeleiden van kinderen met overgewicht (binnen een multidisciplinair programma), voorlichting geven aan ouders en kinderen over gezonde voeding.
Kinderfysiotherapeut/ergotherapeut	Kinderfysiotherapeut, ergotherapeut	Het begeleiden van kinderen met een motorische achterstand.
GGD jeugdverpleegkundige	GGD jeugdverpleegkundige	Het verzorgen van bijeenkomsten voor ouders van kinderen met overgewicht, deelname aan het beweegteam, het adviseren van scholen, begeleiding van kinderen met overgewicht (en hun ouders). Verder worden (gezondheids)projecten van de GGD op scholen uitgevoerd.
Onderwijsinstellingen	Studenten/stagiairs van ROC, CIOS	Studenten/stagiairs worden ingezet voor de uitvoer van sCOOLsportactiviteiten, zoals pleinactiviteiten, bewegingstussendoortjes en sportclinics. Daarnaast ondersteunen stagiairs soms de gymlessen. Ook hebben stagiairs spelmateriaal ontwikkeld.
Anders	Andere sCOOLsport-scholen	Uitwisseling kennis en ervaring.

3.2 Mate waarin scholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader

Het sCOOLsportkwaliteitskader geeft richtlijnen waaraan een school na drie jaar zou moeten voldoen om een sCOOLsportschool te mogen heten. Er is een algemeen kwaliteitskader en er zijn kwaliteitskaders voor de thema's "elke dag bewegen", "gezond gewicht", "fysiek-mentaal weerbaar" en "motorisch vaardig". In totaal zijn er eenentwintig richtlijnen of criteria geformuleerd. De mate waarin de basisscholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader wordt gepresenteerd in tabel 3.4 en bijlage 9.

Binnen alle basisscholen is er duidelijk aandacht voor de vier sCOOLsportthema's. Er is echter geen enkele basisschool die aan alle eenentwintig criteria volledig voldoet. Het totaal aantal criteria waaraan een basisschool volledig voldoet varieert van negen tot zestien. Aan de kwaliteitskaders "gezond gewicht", "fysiek-mentaal weerbaar" en "motorisch vaardig" wordt door respectievelijk twee, twee en zeven basisscholen volledig voldaan. Aan de overige twee kaders voldoet geen enkele school volledig.

Als ook wordt gekeken naar het aantal criteria waaraan gedeeltelijk wordt voldaan, geven de resultaten een wat ander beeld. Voor negen basisscholen varieert het aantal criteria waaraan volledig en gedeeltelijk wordt voldaan namelijk tussen de negentien en eenentwintig. Dit betekent dat deze scholen op (bijna) alle criteria wel iets doen. Eén school vormt hierop een uitzondering. Deze school doet op zeven criteria helemaal niets.

Verder lijkt er geen duidelijk verband te zijn tussen de verschillende “versies” van de methodiek die zijn gebruikt en het aantal criteria waaraan (volledig of gedeeltelijk) wordt voldaan. Ook zijn er geen zichtbare verschillen tussen scholen die de implementatiefase wel of niet hebben afgerond. Dit neemt overigens niet weg dat scholen, die de implementatiefase nog niet hebben afgerond, nog aan bepaalde criteria (volledig) kunnen gaan voldoen.

In de volgende paragrafen zal nader worden ingegaan op de afzonderlijke kaders.

Tabel 3.4: Totaal aantal criteria waaraan een basisschool volledig, gedeeltelijk en niet voldoet

School	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Volledig en gedeeltelijk (N)
1	10	10	1	20
2	16	5	0	21
3	14	6	1	20
4	15	4	2	19
5	14	6	1	20
6	16	4	1	20
7	13	6	2	19
8	9	5	7	14
9	16	4	1	20
10	15	4	2	19

3.2.1 Algemeen sCOOLsportkwaliteitskader

De mate waarin wordt voldaan aan het algemene sCOOLsportkwaliteitskader staat beschreven in tabel 3.5. Alle scholen hebben een (beweeg)team dat structureel overleg heeft in het kader van sCOOLsport (zie ook paragraaf 3.1.1). Verder wordt door een (ruime) meerderheid van de scholen volledig voldaan aan de volgende criteria: Het opnemen van sCOOLsport in het schoolbeleidsplan, het informeren en betrekken van schoolteamleden, het hebben van financiële ruimte voor materialen en methoden en het onderhouden van contacten met samenwerkingspartners.

Iets wat nog onvoldoende gebeurt op de basisscholen, is het actief betrekken van ouders bij sCOOLsport. De ouders van de leerlingen zijn niet betrokken bij de besluitvorming rondom sCOOLsport. De betrokkenheid van de ouders gaat in de meeste gevallen niet verder dan het helpen bij de uitvoering van activiteiten, zoals het begeleiden van kinderen op een sportdag en het uitdelen van fruit. Een drietal scholen heeft activiteiten speciaal voor ouders (en hun kinderen) georganiseerd (zie ook paragraaf 3.1.1). Door twee

scholen, die nog geen activiteiten voor ouders hebben, wordt aangegeven dat zij in de toekomst wel ouder-kind sportactiviteiten gaan organiseren.

Een ander criterium waaraan een minderheid van de scholen volledig voldoet, is het aanstellen van een sCOOLsportcoördinator voor vier uur per week. Op de scholen is de coördinatie van sCOOLsport in handen van één of meerdere personen. De tijd die beschikbaar is voor de coördinatie taken is bij zes scholen echter minder dan vier uur per week (zie ook paragraaf 3.1.1).

Tot slot voldoet één school volledig aan het criterium: “De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.” Deze school maakt gebruik van het leerlingvolgsysteem, voert de gevraagde metingen uit en heeft voor alle vier probleemgebieden (overgewicht, onvoldoende beweging, niet weerbaar zijn en motorische achterstanden) een passend (zorg)aanbod. Eén school voldoet aan geen van deze punten. Bij de overige scholen worden over het algemeen wel gegevens verzameld, maar is er niet voor elk probleemgebied een passend (zorg) aanbod. Gebrek aan financiën, onvoldoende mensen of expertise in huis, een bewuste keuze om een bepaald aanbod niet te hebben en geen doorverwijzingsmogelijkheden in de buurt zijn voorbeelden van redenen waarom een school een bepaald (zorg)aanbod niet heeft.

Tabel 3.5: Mate waarin basisscholen voldoen aan het algemene sCOOLsportkwaliteitskader (n=10)

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
sCOOLsport is opgenomen in het schoolbeleidsplan en er is een beleids- of actieplan sCOOLsport.	9	1	0	Opname sCOOLsportactiviteiten in de jaarkalender, actieplannen per thema, per thema doelen en activiteiten op een a4tje (a4tjes worden aan het begin van het jaar opgesteld en gedurende het jaar geëvalueerd).
Er is een coördinator sCOOLsport die minimaal vier uur per week vrij geroosterd is of taakuren heeft voor sCOOLsport.	4	6	0	sCOOLsport wordt gecoördineerd door één of meerdere personen. De tijd die beschikbaar is voor de coördinatie van sCOOLsport is (minimaal) vier uur per week of minder.
Er is een beweegteam dat structureel overleg heeft.	10	0	0	Er is een apart beweegteam of het hele schoolteam vormt het beweegteam. De samenstelling van het beweegteam verschilt per school. In het beweegteam zitten in ieder geval groepsleerkrachten, (indien van toepassing) de sCOOLsportcoördinator en soms een vakleerkracht, directeur en/of externe partijen (gemeente, SportZeeland). De frequentie waarmee het (beweeg)team samenkomt varieert sterk tussen scholen van maandelijks tot twee keer per jaar. De thema's worden gezamenlijk opgepakt of de taken/thema's worden onder (beweeg)teamleden verdeeld.

Vervolg tabel 3.5

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Het schoolteam wordt geïnformeerd en betrokken bij sCOOLsportinterventies, geeft op school het goede voorbeeld en voert zo nodig interventies in de klas uit.	8	2	0	Teamleden worden geïnformeerd via teamvergaderingen en nieuwsbrieven. Ongezonde traktaties worden niet in het bijzijn van de leerlingen genuttigd (het goede voorbeeld geven). Bewegingstussendoortjes, lessen uit de methode Leefstijl en Lekker fit! worden door leerkrachten uitgevoerd in de klas.
Er is financiële ruimte om te investeren in materiaal en methoden die gericht zijn op bewegen en gezonde voeding.	6	2	2	Veel scholen hebben een beperkt budget. Door creatief te zijn proberen zij aan financiële middelen te komen (subsidie, sponsor, etc.).
Directeur, coördinator en/of beweegteam onderhouden contacten met samenwerkingspartners.	8	2	0	Het verschilt per school welke persoon contact onderhoudt met samenwerkingspartners (directeur, sCOOLsportcoördinator, lid of leden van het beweegteam).
Ouders worden actief betrokken bij de sCOOLsportinterventies en er zijn interventies speciaal gericht op ouders.	3	7	0	Interventies voor ouders: Ouder-kind sportavond, weerbaarheids- en yogalessen voor moeders, voorlichting over gezonde voeding voor zowel vaders als moeders. Ouders worden geïnformeerd over sCOOLsportactiviteiten via nieuwsbrieven en ouderavonden. Ouders zijn niet betrokken bij de besluitvorming rondom sCOOLsport. De ouderbetrokkenheid gaat meestal niet verder dan het helpen bij de uitvoering van activiteiten (het begeleiden van kinderen bij een sportdag, fruit snijden, helpen bij huiswerk-opdrachten van Lekker fit!).
De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.	1	8	1	Met en wegen van kinderen, shuttle-run test, afname vragenlijst sportgedrag. Activiteiten voor kinderen die onvoldoende bewegen: Conditiegroepje. Zorgstructuur voor kinderen met overgewicht: Multidisciplinair programma voor kinderen met overgewicht, doorverwijzing naar de GGD, een diëtist, beweegprogramma of obesitas-traject in het ziekenhuis. Zorgstructuur voor kinderen met een motorische achterstand: MRT aanbod, doorverwijzing naar een kinderfysiotherapeut, ergotherapeut en/of de Dienst Ambulante Begeleiding. Activiteiten op het gebied van weerbaarheid: VIVO-trainingen, Rots en Water lessen, weerbaarheidslessen door SportZeeland, judolessen/stoeilessen.

3.2.2 sCOOLsportkwaliteitskader - elke dag bewegen

De mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “elke dag bewegen” staat beschreven in tabel 3.6. Op alle scholen maken leerlingen kennis met verschillende takken van sport. Verder voldoet een (ruime) meerderheid van de scholen volledig aan de criteria twee keer per week gymles voor alle leerlingen, bewegingstussendoortjes of pauzeactiviteiten en een wekelijks aanbod van naschoolse sportactiviteiten.

Voor wat betreft de naschoolse sportactiviteiten zijn er wel drie scholen die helemaal niet aan dit criterium voldoen. De redenen die worden aangedragen zijn school-specifiek, zoals geen ruimte voor naschoolse sportactiviteiten, geen sportaanbieders en kinderopvang in de buurt en te weinig leerlingen om naschoolse sportactiviteiten voor te organiseren (een groot deel van de leerlingen is al lid van een sportvereniging). Eén van deze basisscholen gaat dit jaar nog aan de slag met naschoolse sportactiviteiten. Daarnaast is er een school die geen wekelijkse aanbod heeft van naschoolse sportactiviteiten, omdat er geen mensen zijn die deze activiteiten kunnen geven en er weinig animo is vanuit leerlingen om aan dergelijke activiteiten deel te nemen. Op deze school worden wel (ongeveer) tien keer per jaar sportclinics na schooltijd georganiseerd.

Tot slot worden op alle basisscholen de leerlingen gestimuleerd om meer te bewegen, inclusief de leerlingen die onvoldoende sporten en bewegen. De scholen, met uitzondering van één school, hebben echter geen specifieke activiteiten voor kinderen die te weinig sporten of bewegen. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn: Er zijn weinig kinderen die onvoldoende bewegen, men wil kinderen geen uitzonderingspositie geven en er zijn geen mensen die dergelijke activiteiten kunnen uitvoeren.

Tabel 3.6: Mate waarin basisscholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader - elke dag bewegen (n=10)

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Alle leerlingen hebben twee keer in de week een gymles.	9	1	0	De meeste groepen krijgen twee keer per week gymles. Sommige groepen krijgen één keer per week gymles en één keer per week zwemles. Vaak hebben de jongste kinderen (groep 1-2) één keer per week gymles in combinatie met bijvoorbeeld buitenspielen.
Leerlingen bewegen dagelijks onder schooltijd middels bewegingstussendoortjes of pauzeactiviteiten waarbij de leerlingen actief gestimuleerd worden om te bewegen.	7	3	0	Bewegingstussendoortjes in de klas (energizers, methode Hupla), georganiseerde pauzeactiviteiten (door leerkracht, stagiair(s)), pauzespeelpakketten, pleinschema.
Minimaal één keer per week is er een aanbod van naschoolse sportactiviteiten op of rond de school.	6	1	3	Sportclinics door sportverenigingen, sportkennismakingsclinics via de gemeente, sportactiviteiten door vakleerkracht, sportbuurtwerkactiviteiten.
Leerlingen maken via de school kennis met verschillende takken van sport en sportaanbieders.	10	0	0	Sportclinics onder en na schooltijd door sportverenigingen, deelname aan sportdagen en sporttoernooien, sportkennismakingsclinics via de gemeente.

Vervolg tabel 3.6

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de beweegnorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.	1	9	0	Alle kinderen worden gestimuleerd om meer te bewegen. Op één school is er een conditiegroepje voor kinderen die slecht scoren op de shuttle-run test. Op de overige scholen zijn er geen speciale activiteiten voor kinderen die te weinig bewegen.

3.2.3 *sCOOLsportkwaliteitskader - gezond gewicht*

De mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “gezond gewicht” staat beschreven in tabel 3.7. Op alle scholen worden leerlingen gestimuleerd om gezonde tussendoortjes te eten en drinken. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de mate waarin hieraan gehoor wordt gegeven door ouders en leerlingen sterk kan variëren, zowel binnen de school als tussen scholen. Zeker zeven scholen gaven in de interviews aan dat niet alle ouders en leerlingen zich houden aan gezonde tussendoortjes en traktaties. De scholen vinden dit een lastig punt, want waar ligt de scheidslijn school-ouder op dit gebied?

Verder zijn er drie scholen die methodisch werken aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding. Op zes scholen wordt er wel aandacht geschonken aan bewegen en gezonde voeding, maar dit gebeurt ad hoc of op projectmatige basis. Redenen die worden aangedragen voor het niet werken met een methode zijn: Een methode voegt weinig extra's toe, het aanschaffen van een methode is te duur, het is lastig voedingslessen van de grond te krijgen binnen de school, het is niet echt nodig en er wordt liever projectmatig gewerkt. Vaak is het dus een bewuste keuze van de school om een structurele methode over bewegen en gezonde voeding niet te implementeren.

Tot slot heeft de helft van de scholen een vervolgtraject voor kinderen met overgewicht. Hoge kosten van een (multidisciplinair) programma, geen mogelijkheid tot doorverwijzing (in de buurt van de school) en weinig leerlingen met overgewicht werden als redenen aangedragen voor het niet hebben van een passende zorgstructuur. Opgemerkt dient te worden dat drie scholen bezig zijn om voor dit jaar een vervolgtraject op te zetten. Hierdoor zullen aan het eind van het schooljaar meer scholen aan dit criterium (volledig) voldoen.

Tabel 3.7: Mate waarin basisscholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader - gezond gewicht (n=10)

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.	3	6	1	Methodisch: Lekker fit! Overige invullingen: Schijf van Vijf (voedingslessen Voedingscentrum), kooklessen, Smaakkist, lessen over bewegen en gezonde voeding in methode Leefstijl.
De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.	10	0	0	Traktatiebeleid (gezonde traktaties), geen ongezonde traktaties opeten op school, fruitdag(en) of gruitdag(en), jaarlijkse deelname aan het Nationaal Schoolontbijt, traktatiewedstrijd (met foto's van gezonde traktaties), fruitschema in de klas, foto's van gezonde traktaties worden op de website van de school geplaatst, stimulatie gezonde traktaties en tussendoortjes (bijvoorbeeld via de schoolgids), verspreiding van voorkeurslijst tussendoortjes onder ouders.
Leerlingen met overgewicht kunnen op of via de school deelnemen aan een multidisciplinair programma voor leerlingen met overgewicht, of indien niet beschikbaar, worden doorverwezen naar een jeugdarts of diëtiste.	5	0	5	Multidisciplinair programma voor kinderen met overgewicht, doorverwijzing naar de GGD, een diëtist, beweegprogramma of obesitas-traject in het ziekenhuis.

3.2.4 sCOOLsportkwaliteitskader - fysiek-mentaal weerbaar

De mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “fysiek-mentaal weerbaar” staat beschreven in tabel 3.8. Alle scholen hebben een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Daarnaast hebben acht scholen een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid. Dit wordt door een (vak)leerkracht die hiervoor opgeleid is of een extern persoon gegeven. Door gebrek aan tijd (lessen) of financiële middelen worden weerbaarheidslessen echter vaak beperkt tot de bovenbouw. Een gebrek aan tijd heeft er bij twee scholen zelfs voor gezorgd dat weerbaarheidslessen nog niet van de grond zijn gekomen (er zijn wel leerkrachten opgeleid). Eén school is nu aan het bekijken of weerbaarheidslessen in samenwerking met de gemeente kunnen worden opgestart. Twee andere scholen willen de weerbaarheidslessen uitbreiden naar andere groepen.

Tabel 3.8: Mate waarin basisscholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader - fysiek-mentaal weerbaar (n=10)

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Er wordt methodisch gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.	10	0	0	Methoden: Kinderen en hun sociale talenten, Leefstijl, PAD (Programma Alternatieve Denkstrategieën), Bino en zijn sociale talenten, SOVA (sociale vaardigheid) training.
Er is een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid voor alle groepen.	2	6	2	VIVO-trainingen, Rots en Water lessen, weerbaarheidslessen door SportZeeland, judolessen/stoeilessen.

3.2.5 sCOOLsportkwaliteitskader - motorisch vaardig

De mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “motorisch vaardig” staat beschreven in tabel 3.9. Alle scholen werken met een methode voor bewegingsonderwijs. Ook aan de overige twee criteria wordt door de meeste scholen voldaan.

Tabel 3.9: Mate waarin basisscholen voldoen aan het sCOOLsportkwaliteitskader - motorisch vaardig (n=10)

Criterium	Volledig (N)	Gedeeltelijk (N)	Niet (N)	Voorbeelden invulling
Er wordt gewerkt met een methode voor bewegingsonderwijs.	10	0	0	Methoden: Planmatig Bewegingsonderwijs, Zeeuwse Methode Bewegingsonderwijs, Van Gelder, ZAPP methode, Piramide, Beter bewegen voor kleuters.
Minimaal één keer per week wordt de gymles voor alle groepen verzorgd door een vakspecialist (ALO-opleiding, LOBOS of leerkracht die de “Leergang Vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs” heeft gevolgd).	8	0	2	Meestal krijgt groep 3-8 (minimaal) één keer per week les van een vakleerkracht. Op enkele scholen krijgt groep 1-2 ook les van een vakleerkracht.
Leerlingen met een motorische achterstand kunnen op of via de school deelnemen aan een aanbod van extra gym, MRT, een kinderfysiotherapeut, Dienst Ambulante Begeleiding of ander passend aanbod.	8	0	2	MRT aanbod, doorverwijzing naar een kinderfysiotherapeut, ergotherapeut en/of de Dienst Ambulante Begeleiding.

3.3 Algemeen verloop implementatiefase: Bevorderende en belemmerende factoren

Het verloop van de implementatie van sCOOLsport op de basisscholen is heel wisselend, zowel tussen scholen als binnen scholen. Bij zes scholen is de implementatie redelijk tot goed verlopen. Bij de overige vier scholen is het proces moeizamer verlopen. Met name

het creëren van draagvlak voor sCOOLsport (binnen de school) heeft deze scholen veel tijd en energie gekost.

3.3.1 *Bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van sCOOLsport*

Aan SportZeeland is gevraagd om factoren te benoemen die de implementatie van sCOOLsport bevorderen, dan wel belemmeren. De resultaten staan beschreven in tabel 3.10.

Tabel 3.10: Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door SportZeeland

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
• Een directeur die stuurt (de rol van de directeur is erg belangrijk). • Juiste competenties sCOOLsportcoördinator en leden beweegteam: sCOOLsport staat en valt met de mensen die het moeten uitvoeren. • Draagvlak binnen de school voor sCOOLsport. • Veel faciliteiten binnen de gemeente beschikbaar.	• De sCOOLsportcoördinator en de leden van het beweegteam beschikken niet over de juiste competenties om sCOOLsport op te zetten. • Geen draagvlak binnen de school voor sCOOLsport. • Dagelijkse beslommingen binnen school krijgen voorrang/veranderingen binnen de school (zwangerschap, ziekte, andere activiteiten, wisselingen personeel). Dit werkt met name in de opstartfase belemmerend. • Weinig faciliteiten binnen de gemeente beschikbaar. Soms werkt dit overigens bevorderend en stimuleert dit een school juist om met sCOOLsport aan de slag te gaan. • Gebrek aan financiën. • Krimp: Minder kinderen op de scholen, waardoor de formatie binnen een school moet worden teruggebracht. “Extra’s”, zoals sCOOLsport vallen dan als eerste af.

Ook aan de sCOOLsportscholen is gevraagd om factoren te benoemen die het implementatieproces hebben bevorderd of belemmerd. Alhoewel sommige factoren specifiek zijn voor een basisschool, is er ook een aantal factoren dat op meerdere basisscholen van toepassing is. In tabel 3.11 worden de factoren weergegeven die door meerdere basisscholen zijn benoemd. Een deel van de factoren komt overeen met de factoren die aangegeven zijn door SportZeeland. Verder lijkt de ondersteuning en begeleiding van SportZeeland een hele belangrijke factor te zijn bij de implementatie van sCOOLsport. Dit is namelijk door negen basisscholen als bevorderende factor aangemerkt. Ook de inzet van studenten/stagiairs en samenwerking met andere partijen (met name de gemeente) worden als belangrijke bevorderende factoren gezien (beide factoren zijn door zeven scholen genoemd). Als belemmerende factor wordt geen of beperkt draagvlak voor sCOOLsport binnen het schoolteam het vaakst genoemd (dit is benoemd door vijf scholen).

Tabel 3.11: Bevorderende en belemmerende factoren die door meerdere basisscholen zijn benoemd (n=10)

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
• Ondersteuning en begeleiding van SportZeeland: SportZeeland heeft heel erg aan het project getrokken en het project bewaakt. Op verschillende manieren heeft zij de scholen ondersteund en begeleid (n=9). • De beschikking over en inzet van CIOs/ROC studenten (stagiairs): Studenten zijn ingezet voor verschillende sCOOLsportactiviteiten en hebben de leerkrachten veel uit handen genomen. Ook kwamen de studenten met leuke ideeën (n=7). • Samenwerking met andere partijen, met name met de gemeente, maar ook met sportverenigingen, andere (sCOOLsport)scholen en de kinderopvang (n=7). • Voldoende financiële middelen, door een subsidie vanuit de gemeente, sCOOLsport en/of middelen van sponsors: Hierdoor hebben scholen (veel) activiteiten kunnen uitvoeren en materialen kunnen aanschaffen (n=4). • Een enthousiast beweegteam (n=4). • Draagvlak voor sCOOLsport binnen het hele schoolteam (n=4). • Het beschikken over een vakleerkracht, combinatiefunctionaris of leerkracht weerbaarheid (n=3). • Een enthousiaste sCOOLsportcoördinator, iemand die de kar trekt (n=2). • Tijd voor sCOOLsport, zowel voor de coördinator als beweegteamleden (door vrij geroosterde uren of mensen vrij te roosteren van andere taken) (n=2). • sCOOLsport staat op de agenda van teamvergaderingen (n=2).	• Geen of beperkt draagvlak voor sCOOLsport binnen het schoolteam (n=5). • Beperkte financiële middelen vanuit de school voor sCOOLsport (n=4). • Het minder of niet meer beschikken over CIOs studenten/stagiairs: Na de driejarige implementatiefase konden de scholen nog maar in beperkte mate een beroep doen op CIOs studenten (n=4). • Druk les- en leerprogramma/beperkte menskracht: Door het normale schoolprogramma hebben leerkrachten al een volle agenda. Daarnaast zijn (extra) sCOOLsportactiviteiten lastig in te passen in het schoolprogramma (er is maar beperkt tijd om aandacht te besteden aan sport, gezondheid en bewegen naast het reguliere les- en leerprogramma) (n=3). • Wisseling van personen (binnen beweegteam, directie, wisseling van de sCOOLsportcoördinator): Het draagvlak voor sCOOLsport varieerde tussen personen. Daarnaast kost het inwerken van nieuwe mensen tijd (n=4). • Beperkte samenwerking met sportverenigingen in de buurt/geen sportverenigingen in de buurt (n=3). • Een sCOOLsportcoördinator die weinig op school aanwezig is: Dit belemmert de communicatie. Ook weet de coördinator dan niet altijd precies wat er speelt op school (n=2). • Weinig of geen tijd voor sCOOLsport (geen vrij geroosterde uren) (n=2). • Onvoldoende draagvlak van ouders voor bepaalde sCOOLsportactiviteiten (bijvoorbeeld gezonde tussendoortjes) (n=2).

3.3.2 *Bevorderende en belemmerende factoren op het niveau van samenwerking met andere partijen*

Over het algemeen is de samenwerking met de verschillende partijen goed verlopen. Dit blijkt zowel uit de interviews met de basisscholen, als de interviews met de belangrijkste samenwerkingspartners. De basisscholen zijn het er allemaal over eens dat de samenwerkingsverbanden in grote mate hebben bijgedragen aan het resultaat.

In tabel 3.12 worden de bevorderende en belemmerende factoren op het niveau van samenwerking met andere partijen, die door SportZeeland zijn aangegeven, gepresenteerd.

Tabel 3.12: Bevorderende en belemmerende factoren op het niveau van samenwerking met andere partijen benoemd door SportZeeland

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
• Er is een gemeentelijke structuur voor sportkennismakingsactiviteiten of een school heeft al contacten met sportaanbieders (de school hoeft zelf geen (nieuwe) contacten te leggen met sportaanbieders). • Het zijn van een brede school (de school deelt het gebouw met samenwerkingspartners, zoals zorginstellingen, de kinderopvang en het opvoedsteunpunt): Het is makkelijker om contact te leggen en ouders/kinderen naar diensten door te verwijzen. • Een sCOOLsportcoördinator die oog heeft voor samenwerkingspartners en potentiële partners durft te benaderen/uit te nodigen. • Een sCOOLsportcoördinator die goed is in pr/communicatie.	• Weinig lokale partners aanwezig.

Door de basisscholen zelf werden maar enkele factoren genoemd, welke allemaal basisschool-specifiek waren. Zo werd de opzet van een nieuw leercentrum voor ROC studenten in de buurt door één school als een kans gezien om de samenwerking met het ROC (en stagiairs) te intensiveren. Belemmerende factoren die door individuele scholen aangegeven werden zijn: Het wegvallen van CIOs stagiairs, geen sportverenigingen en kinderopvang in het dorp, weinig sportverenigingen in het dorp en het lastig kunnen vinden van sportaanbieders die clinics kunnen geven aan de onderbouw (groep 1-2).

In tabel 3.13 worden de bevorderende en belemmerende factoren gepresenteerd die door meerdere samenwerkingspartners zijn benoemd. Sommige factoren die werden benoemd door samenwerkingspartners zijn specifiek voor een specifieke basisschool of samenwerking. Er is echter een aantal factoren dat op meerdere basisscholen en samenwerkingsverbanden van toepassing lijkt te zijn. Opvallend is overigens dat door negen samenwerkingspartners geen belemmerende factoren werden aangegeven. Uit de resultaten blijkt dat een enthousiast en betrokken schoolteam de meest genoemde bevorderende factor is. Weinig persoonlijk contact wordt het vaakst als belemmerende factor aangewezen.

Tabel 3.13: Bevorderende en belemmerende factoren op het niveau van samenwerking die door meerdere samenwerkingspartners zijn benoemd (n=18)

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
• Een schoolteam dat enthousiast en betrokken is (bij sCOOLsport) (n=6). • De trekkersrol, inzet, deskundigheid en onafhankelijkheid (ten opzichte van de samenwerkingspartner en de school) van SportZeeland (n=4). • Bekendheid met de school (er waren al contacten met de school voor sCOOLsport) (n=3). • De school staat open voor nieuwe dingen/de samenwerkingspartner en durft nieuwe dingen in te voeren (n=3). • Zichtbare resultaten, wat stimuleert om door te gaan (n=2). • Persoonlijk en regelmatig contact (n=2).	• Weinig persoonlijk contact (n=5). • Gemiste gedrevenheid/betrokkenheid bij het schoolteam (n=2).

3.4 Het oordeel over en de ervaringen met sCOOLsport

In deze paragraaf zal nader worden ingegaan op het oordeel over en de ervaringen met sCOOLsport.

3.4.1 Sterke en zwakke punten van de methodiek sCOOLsport

De basisscholen zijn over het algemeen erg positief over de methodiek sCOOLsport. Ze vinden de methodiek duidelijk en overzichtelijk. De methodiek geeft richtlijnen, maar ook voldoende vrijheid om als school een eigen invulling daaraan te geven. Verder sluiten de sCOOLsportthema's goed aan bij wat de scholen voor ogen hebben op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. De thema's zijn onderling verbonden, maar kunnen ook los van elkaar worden ingezet. Gemiddeld wordt sCOOLsport beoordeeld met een 7,8 (SD=0,8).

Ook lijken de samenwerkingspartners sCOOLsport goed te waarderen. Ze zien dat de scholen ermee bezig zijn en een aantal geeft aan dat zij het knap vinden hoe de leerkrachten het oppakken. Vier samenwerkingspartners weten niet precies wat sCOOLsport inhoudt (of hebben er te weinig ervaring mee) en kunnen daarom geen oordeel over sCOOLsport geven.

Aan SportZeeland, de basisscholen (leerkrachten) en samenwerkingspartners is gevraagd om sterke en zwakke punten aan te geven van de methodiek.

De sterke en zwakke punten, die zijn benoemd door SportZeeland, worden gepresenteerd in tabel 3.14.

Tabel 3.14: Sterke en zwakke punten benoemd door SportZeeland

Sterke punten	Zwakke punten
• De structuur die sCOOLsport scholen biedt, o.a. middels het stappenplan en de voorgestructureerde documenten. • De onderlinge verbinding tussen de verschillende thema's, waardoor het elkaar versterkt. • Maatwerk in keuze interventies. • Maatwerk in de werkwijze. • Looptijd van drie jaar, zodat scholen de tijd hebben om het structureel in te bedden. • Langdurige begeleiding. • Hoge investering qua kosten: De drempel is hoog om mee te doen. Hierdoor kiezen scholen er bewust voor en is de kans van slagen groter.	• Hoge investering qua kosten (voor een school, de gemeente): De drempel is hoog om mee te doen. • Ondanks dat de methodiek is uitgewerkt (stappenplan, voorgestructureerde documenten), vraagt het nog wel aan competenties van mensen. Niet iedereen kan hier zelfstandig mee aan de slag gaan. • Resultaten op kindniveau kan SportZeeland nu niet goed meten (er is geen nulmeting).

Voor de basisscholen worden de punten, die door meerdere basisscholen zijn benoemd, weergegeven in tabel 3.15. Voor de samenwerkingspartners zijn deze punten weergegeven in tabel 3.16.

Tabel 3.15: Sterke en zwakke punten benoemd door meerdere basisscholen (n=10)

Sterke punten	Zwakke punten
• De begeleiding/ondersteuning vanuit SportZeeland (n=5). • De vier thema's: De thema's zijn breed en hangen onderling samen (n=4). • Een school kan een eigen invulling geven aan de methodiek/thema's (n=3). • De methodiek is duidelijk en overzichtelijk (n=2). • Het opbouwen van een netwerk/samenwerken met andere partijen (n=2).	• Brede opzet: Je moet van heel veel dingen op de hoogte zijn en je kunt niet alles in je eentje doen. Als de kartrekker in de beginfase wegvalt, kan het niet zomaar worden overgenomen (n=2). • Druk les-/leerprogramma (gebrek aan tijd binnen het lesprogramma en bij de leerkrachten): Hierdoor is het lastig om (extra) sport- en beweegactiviteiten in te plannen. Omdat sCOOLsport wordt gedaan naast de normale lestaken, is het ook erg lastig om tegelijkertijd op alle vier thema's goed te presteren (n=2).

Tabel 3.16: Sterke en zwakke punten benoemde door meerdere samenwerkingspartners (n=18)

Sterke punten	Zwakke punten
• Samenwerking met andere partijen/tussen verschillende disciplines (n=5). • De vier thema's: De thema's zijn herkenbaar, duidelijk en alles omvattend. De verbondenheid van de vier thema's maakt het concept sterk. Daarnaast kan een school per thema aan de slag gaan (n=4). • Het is breed (richt zich op leefstijl): Er wordt gekeken naar het hele kind (n=3). • sCOOLsport speelt in op de huidige behoeften (van ouders, kinderen, scholen, etc.): Onderwerpen als sport, weerbaarheid (pesten), overgewicht en voldoende bewegen zijn op dit moment erg actueel (n=2). • Maatwerk: Elke school kan haar eigen keuzes maken en haar eigen prioriteiten stellen: Binnen de vier thema's kan de school haar eigen speerpunten kiezen (n=2). • De verantwoordelijkheid ligt bij de school: De school moet het zelf doen. Daarnaast wordt de verantwoordelijkheid van een school groter om invloed uit te oefenen op de leefwijze van de kinderen/het beleid van de school (n=2). • Er wordt veel gedaan op het gebied van sport, bewegen en gezondheid (n=2).	• Tijdsinvestering: De methodiek vergt veel tijd en inzet van de leerkrachten (en iedereen heeft het druk) (n=2). • De kosten voor het opzetten van sCOOLsport zijn vrij hoog: Een school moet budget hebben voor sCOOLsport. Als een school dit niet heeft zou een school, zonder bijspringen van de gemeente, niet mee kunnen doen (n=2). • Het vrij roosteren van uren voor de sCOOLsport-coördinator/sCOOLsport: Dit kan niet altijd/dit gebeurt niet altijd (n=2). • Er ligt teveel de nadruk op sport en bewegen/de naam sCOOLsport is teveel gericht op sport (n=2).

Bij de basisscholen komen met name de begeleiding/ondersteuning vanuit SportZeeland en de vier thema's als sterke punten naar voren. De vier thema's komen ook bij de samenwerkingspartners als sterk punt terug. Samenwerking met andere partijen is echter het meest genoemde sterke punt. Voor wat betreft de zwakke punten is het beeld wat minder eenduidig.

3.4.2 *Beoordeling van en ervaringen met de afzonderlijke sCOOLsportonderdelen*

In deze paragraaf zal nader worden ingegaan op de afzonderlijke sCOOLsportonderdelen, namelijk het stappenplan, kwaliteitskader, de ondersteunende materialen en middelen, het interventieoverzicht, leerlingvolgsysteem en de ondersteuning van SportZeeland.

Het sCOOLsportstappenplan

Het sCOOLsportstappenplan geeft aan welk stappen doorlopen moeten worden om te ontwikkelen tot een sCOOLsportschool (zie bijlage 1). Het stappenplan is echter pas later (op papier) beschikbaar gekomen. Drie van de tien scholen geeft dan ook aan niet met het stappenplan te hebben gewerkt, omdat het nog niet bestond toen zij startten met sCOOLsport. De overige scholen hebben wel gewerkt met het stappenplan. Over het algemeen vindt men het stappenplan duidelijk en biedt het houvast. Twee scholen noemen enkele kanttekeningen bij het stappenplan. Zo vindt één school dat de eerste stap en het proces voorafgaande aan deze stap erg lang duurt. Een andere school vindt dat de gemaakte plannen in stap één gauw gedateerd zijn, dat het hele schoolteam betrokken zou moeten worden bij sCOOLsport (in plaats van alleen een beweegteam) en dat in het

stappenplan moet worden opgenomen hoe je draagvlak en betrokkenheid kunt creëren bij het schoolteam.

Het sCOOLsportkwaliteitskader

Het sCOOLsportkwaliteitskader geeft richtlijnen waaraan een school na drie jaar zou moeten voldoen om een sCOOLsportschool te mogen heten (zie bijlage 2). De basisscholen staan over het algemeen achter het kwaliteitskader. Ze vinden het goed dat er “eisen” worden gesteld. Als school moet je er namelijk wel iets voor doen om sCOOLsportschool te (mogen) zijn. Het moet niet te vrijblijvend zijn. Verder biedt het kwaliteitskader houvast (het vormt een leidraad) en een doel om naartoe te werken. Eén school geeft aan dat sommige criteria wel lastig te realiseren zijn, zoals het vrij roosteren van uren voor de sCOOLsportcoördinator en het hebben van een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid. Een andere school vindt dat een aantal criteria te ver gaat, zoals elke dag (een uur) bewegen en het aanbieden van Motorische Remedial Teaching (MRT).

Ondersteunende materialen en middelen

Voor de uitvoer van sCOOLsport zijn in de loop der jaren verschillende ondersteunende materialen en middelen ontwikkeld, zoals de sCOOLsportwebsite, handleidingen en voorbeeld documenten (voorbeeld poster, verslag, actieplan, folder, etc.).

Op twee scholen na hebben alle scholen gebruik gemaakt van de ondersteunende materialen en middelen. Hierbij zijn de volgende ondersteunende materialen en middelen gebruikt: Voorbeeld poster, folder, brief, beleidsplan, (informatie van) de website, figuren van sCOOLsport en de handleiding van het leerlingvolgsysteem. In het algemeen vinden de scholen de materialen en middelen duidelijk en makkelijk toepasbaar. Een enkele school heeft een kritisch punt. Zo werd bijvoorbeeld aangegeven dat de documenten lastig te bewerken zijn vanwege het gebruik van een andere windowsversie op school, er meer informatie op de website zou mogen komen over het thema “motorisch vaardig” (en het leerlingvolgsysteem dat daarbij hoort) en dat de Nederlandse teksten in de voorbeelddocumenten (brief, folder) lastig te lezen zijn voor veel allochtone ouders.

Interventieoverzicht

Sinds 2011 is op de website een overzicht met interventies, die volgens SportZeeland aan de sCOOLsportcriteria voldoen, beschikbaar. Per thema, doelgroep, type interventie of trefwoord kan een school interventies zoeken om op school in te zetten.

Geen enkele school heeft echter interventies gekozen uit het overzicht. Hiervoor werden verschillende redenen aangedragen, zoals de school was niet op de hoogte van het interventieoverzicht, het interventieoverzicht werkte niet, de school heeft zelf of in overleg met andere partijen (SportZeeland, de gemeente) interventies gekozen, er zijn geen interventies bijgekomen sinds het interventieoverzicht beschikbaar is, er waren onvoldoende keuzemogelijkheden (thema “motorisch vaardig”) en de school had al genoeg interventies.

De scholen komen op verschillende manieren in aanraking met interventies. Enerzijds door interventies actief te zoeken (bijvoorbeeld op het internet), anderzijds hoort men van

interventies via andere partijen (SportZeeland, gemeente, andere scholen, collega's). De scholen kiezen interventies op basis van wat zij op dat moment belangrijk vinden om aan te pakken (waar is behoefte aan en wat speelt er?). Daarnaast moet een interventie gemakkelijk in te passen zijn in het schoolprogramma. Vaak worden interventies eerst binnen het schoolteam besproken voordat zij ingezet worden.

Het leerlingvolgsysteem

Een ander belangrijk onderdeel van sCOOLsport is het jaarlijks monitoren van leerlingen. Binnen sCOOLsport wordt dit gedaan met een leerlingvolgsysteem. De functie van dit leerlingvolgsysteem is: 1) Het signaleren van achterstanden bij kinderen; 2) Specifieke aandachtspunten voor het schoolbeleid bepalen; en 3) Ontwikkelingen volgen en de resultaten van sCOOLsport inzichtelijk maken. De school verzamelt jaarlijks de volgende gegevens van de leerlingen: Lengte en gewicht (voor het berekenen van de Body Mass Index (BMI)), sportgedrag (hoeveel sporten de kinderen, wanneer en waar) en fitheid (hiervoor wordt een shuttle-run test gedaan).⁴ SportZeeland voert vervolgens de gegevens in het leerlingvolgsysteem in.

Bij acht scholen worden alle kinderen jaarlijks gemeten en gewogen. Bij één school zijn de leerlingen in het afgelopen jaar niet gemeten en gewogen omdat er geen vervolgtraject was voor kinderen met overgewicht. In het komende jaar is dat wel beschikbaar en zullen de leerlingen weer worden gemeten en gewogen. Bij een andere school worden de leerlingen sinds dit schooljaar niet meer gemeten en gewogen omdat de directeur niet achter het leerlingvolgsysteem staat.

Op alle basisscholen wordt de shuttle-run test één of twee keer per jaar afgenomen. Meestal gebeurt dit bij de leerlingen van groep 3-8. Bij één school wordt de shuttle-run test alleen afgenomen bij groep 4-8. Ten slotte wordt bij de helft van de scholen het sportgedrag van de leerlingen in kaart gebracht. Meestal gebeurt dit jaarlijks. Op een enkele school worden ook nog andere gegevens van de leerlingen verzameld, zoals gegevens op het gebied van motorische vaardigheden.

Zeven scholen ervaren geen problemen bij het verzamelen van de gevraagde gegevens van leerlingen (lengte, gewicht, sportgedrag en fitheid). Bij drie scholen hebben de ouders van de leerlingen soms bezwaar tegen het meten en wegen. De mate waarin weerstand wordt geboden varieert hierbij van een enkele ouder tot tien procent van de ouders.

Ondersteuning en begeleiding vanuit SportZeeland

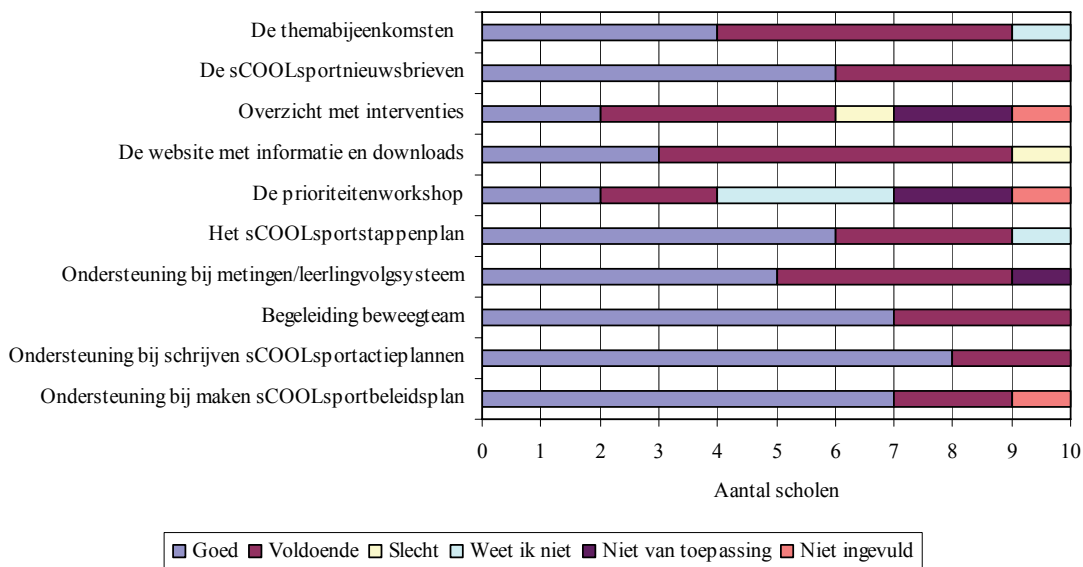
De basisscholen zijn gedurende een periode van drie jaar begeleid en ondersteund door SportZeeland bij het ontwikkelen tot een sCOOLsportschool. SportZeeland biedt ondersteuning en begeleiding bij het maken van een sCOOLsportbeleidsplan (o.a. door het houden van een prioriteitenworkshop), het schrijven van actieplannen en het meten en wegen van de leerlingen (o.a. door het invoeren van gegevens in het leerlingvolg-

⁴ Het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem is inmiddels uitgebreid met een viervaardigheden scan voor de motorische ontwikkeling en een weerbaarheidsschaal. Gedurende de procesevaluatie waren deze veranderingen nog niet officieel geïntroduceerd bij de sCOOLsportscholen. In maart 2012 heeft SportZeeland een themabijeenkomst "leerlingvolgsysteem" voor de scholen georganiseerd waarin de veranderingen kenbaar zijn gemaakt.

systeem). Daarnaast is zij regelmatig aanwezig bij de beweegteamoverleggen en is er af en toe contact met de sCOOLsportcoördinator. Verdere ondersteuning bestaat uit de website (met downloads, het interventieoverzicht en informatie over de thema's), het versturen van sCOOLsportnieuwsbrieven en het organiseren van themabijeenkomsten voor alle sCOOLsportscholen. De begeleiding is maatwerk, en is in de opstartfase intensief en wordt gedurende de implementatiefase steeds minder. De scholen die de implementatiefase hebben doorlopen blijven ondersteuning krijgen welke bestaat uit éénmaal per jaar persoonlijk contact, de mogelijkheid tot het bijwonen van de themabijeenkomsten, het krijgen van nieuwsbrieven en de verwerking van gegevens van leerlingen in het leerlingvolgssysteem.

De basisscholen zijn erg tevreden over de begeleiding en ondersteuning van SportZeeland (zie ook figuur 3.3). De scholen zien SportZeeland als de kartrekker van het project, de organisatie die het proces bewaakt. Voor veel scholen fungeert SportZeeland als “de stok achter de deur”. Zij herinnert de scholen aan zaken en neemt ze bij de hand. De scholen hebben geen specifieke begeleiding of ondersteuning gemist.

Figuur 3.3: Beoordeling ondersteuning/begeleiding van SportZeeland (n=10)

3.4.3 Hoe wordt sCOOLsport door de leerlingen ervaren?

In deze paragraaf wordt ingegaan op hoe leerlingen uit groep 7-8 het ervaren om sCOOLsportschool te zijn.

Wat weten de leerlingen van sCOOLsport en wat merken zij ervan?

Aan de leerlingen is gevraagd of zij weten dat hun school een sCOOLsportschool is. Bij één basisschool geven de leerlingen aan dat zij voor het interview niet wisten dat hun school sCOOLsportschool is. Bij de overige acht basisscholen waren de meeste leerlingen hier wel van op de hoogte. Vervolgens is aan de leerlingen gevraagd of zij weten wat dat

precies betekent. De leerlingen denken bij sCOOLsport met name aan sport en gezond eten. Ter illustratie volgt hier een aantal antwoorden van de leerlingen:

Jullie school is een sCOOLsportschool. Weten jullie wat dat betekent?

"Ik denk aan activiteiten en meer gym...een extra gymjuf." - leerling school 1

"Een sportieve school." - leerlingen school 2

"Dat je heel veel sport, meer dan andere scholen." - leerling school 3/4

"Sport op school." - leerling school 6

"Gezond eten en als iemand jarig is mag er geen snoep worden getrakteerd. We sporten veel en doen veel activiteiten." - leerling school 7

"Dat je met school fit bezig bent." - leerling school 8

"Heel veel sporten en een fruitschema." - leerling school 9

"Gewoon gezamenlijk veel sporten en gezond eten." - leerling school 10

Na uitleg over wat sCOOLsport precies inhoudt, is de leerlingen gevraagd wat zij merken van sCOOLsport op school. De leerlingen merken in eerste instantie dat er veel gesport en bewogen wordt. Daarnaast wordt het fruit eten op school regelmatig genoemd. De activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van de thema's "fysiek-mentaal weerbaar" en "motorisch vaardig" worden niet zo vaak genoemd.

Vinden de leerlingen het leuk om sCOOLsportschool te zijn?

Op zeven basisscholen vinden alle geïnterviewde leerlingen het leuk om sCOOLsport-school te zijn, omdat zij graag sporten en bewegen, de activiteiten leuk vinden om te doen en er gezonder van worden. Bij twee basisscholen zijn de meningen wat verdeeld. Hier vinden de meeste leerlingen de sport- en beweegactiviteiten erg leuk, maar zijn zij minder te spreken over andere activiteiten, zoals een verplichte fruitdag en pleinschema. Hier volgt een aantal antwoorden van de leerlingen:

Vinden jullie het leuk om een sCOOLsportschool te zijn? Waarom wel of waarom niet?

"Ik vind weerbaarheid leuk en sporten vind ik leuk. Fruit vind ik gewoon lekker." - leerling school 1

"Omdat je lekker in beweging bent en dat is gezond." - leerling school 2

"Ik vind het leuk om lekker in beweging te zijn." - leerling school 3/4

"(Ik vind het) leuk want dan kunnen we vaak voetballen of basketballen." - leerling school 6

"We krijgen meer energie en sporten veel." - leerling school 7

"Je doet wat meer aan sport en leukere dingen met gym." - leerling school 8

"Aan de ene kant wel en aan de andere kant niet. Aan de ene kant vind ik het wel leuk dat we aan allemaal toernooien meedoen en gastlessen hebben. Aan de andere kant weer niet, want we moeten echt heel veel dingen doen." - leerling school 9

Aan de leerlingen is gevraagd om voor elk sCOOLsportthema activiteiten te benoemen. Voor de thema's "elke dag bewegen", "gezond gewicht" en "fysiek-mentaal weerbaar" kunnen de leerlingen allemaal activiteiten benoemen. Voor het thema "motorisch vaardig" is dit niet altijd het geval (ook al doet de school soms wel wat op dit gebied). Wat hiervan leuk gevonden wordt (of niet) verschilt per leerling en per school. Op alle basisscholen scoren de sportactiviteiten goed. Voor de overige activiteiten, zoals een fruitdag, pleinspelen en weerbaarheidslessen, is het beeld heel wisselend.

Overigens dient opgemerkt te worden dat de leerlingen niet altijd zeker weten of de activiteiten worden uitgevoerd in het kader van sCOOLsport of dat ze hier los van staan.

Vinden de leerlingen het belangrijk?

Op acht basisscholen vinden alle geïnterviewde leerlingen het belangrijk dat de school extra aandacht besteedt aan sport, bewegen en gezondheid. De leerlingen zijn namelijk van mening dat zij (en hun medeleerlingen) door de activiteiten gezonder en fitter worden. Op één school waren de meningen wat verdeeld. Sommige leerlingen gaven aan het minder belangrijk te vinden omdat zij al veel aan sport doen of gezond eten. Ter illustratie een aantal antwoorden:

Vinden jullie het belangrijk dat jullie school hier extra aandacht aan besteedt? Waarom wel of waarom niet?

"Ik vind het wel belangrijk want dan krijgen we meer conditie en dan vind je het ook wat leuker op school." - leerling school 1

"Ik vind het belangrijk want als iedereen steeds koek ofzo meeneemt dan word je dik en als je niet zoveel sport word je dik." - leerling school 2

"Ik vind het wel belangrijk gezond eten en sporten want er zijn ook wat stevigere kinderen en die hebben dat wel nodig. Het is niet gezond om heel stevig te zijn." - leerling school 3/4

"Ik vind dat best wel belangrijk want dan sport je ook meteen en fruit is ook best wel gezond voor je." - leerling school 6

"Op andere scholen nemen zij snoep en chips mee. Wij nemen gewoon fruit mee, want dan blijf je gezond." - leerling school 7

"Je bent fitter." - leerlingen school 8

"Iedereen van de school moet wel een beetje aan sport doen. Sommige kinderen doen geen sport en dan vind ik (het goed) dat ze op school moeten sporten." - leerling school 10

Hebben de leerlingen iets geleerd of veranderd?

Aan de leerlingen is gevraagd wat zij geleerd hebben door sCOOLsport. Op vier basisscholen geeft een meerderheid van de leerlingen aan iets geleerd te hebben door sCOOLsport, namelijk dat sporten en bewegen gezond en leuk is. Ook hebben de leerlingen geleerd dat gezond eten belangrijk is. Op vijf basisscholen lijken de meeste leerlingen niks geleerd te hebben door sCOOLsport. *"Ik wist alles al"* is een hierbij een veel genoemde reden.

Hieronder volgt een aantal antwoorden van leerlingen die aangaven iets geleerd te hebben door sCOOLsport:

Wat hebben jullie allemaal geleerd door sCOOLsport?

“Dat het leuk is om te sporten.” - leerling school 1

“Je leert om beter te worden in de sporten die je niet zo super goed kan.” - leerling school 2

“Gewoon goed te sporten, goed in beweging te blijven en gezond te eten.” - leerling school 3/4

“Dat bewegen belangrijk is.” - leerling school 6

“Als je meer gaat sporten en buitenspelen met je vrienden, word je niet dik en je moet niet teveel snoep eten.”
- leerling school 7

Op de vraag of de leerlingen wat veranderd hebben in hun manier van leven door sCOOLsport wordt heel wisselend gereageerd. Op zes basisscholen geven meerdere leerlingen aan wat veranderd te hebben in hun manier van leven door sCOOLsport. *“Meer sporten”* en *“meer fruit eten”* zijn hierbij de meest voorkomende antwoorden. Op drie basisscholen hebben de leerlingen naar eigen zeggen niks veranderd in hun levensstijl. Deze kinderen waren (naar hun mening) al sportief of aten al gezond.

3.5 sCOOLsport in de toekomst

Alle tien sCOOLsportscholen willen in de komende jaren sCOOLsportschool blijven. In de eerste plaats willen de basisscholen de huidige sCOOLsportactiviteiten voortzetten. Daarnaast willen acht scholen de sCOOLsportactiviteiten gaan uitbreiden. Aandachtspunten zijn bijvoorbeeld: De samenwerking met het CIOS intensiveren, activiteiten uitbreiden op het gebied van gezonde voeding, de betrokkenheid van ouders vergroten, werken aan het thema “motorisch vaardig”, overgewicht bij kinderen verminderen en weerbaarheidslessen naar andere groepen uitbreiden.

Bij negen basisscholen is er voldoende draagvlak binnen de school om sCOOLsport te continueren, in ieder geval als het gaat om de huidige sCOOLsportactiviteiten. Bij één school is het draagvlak wisselend. Verder is bij negen scholen voldoende menskracht beschikbaar om sCOOLsport voort te zetten, bij één school hangt dit af van de taakverdeling van volgend jaar.

Voor wat betreft financiële middelen is de toekomst voor vijf scholen wat onzeker. Men verwacht volgend jaar over minder financiële middelen te beschikken (door het wegvallen van een subsidie, krimp). Hierdoor kan een aantal sCOOLsportactiviteiten of -onderdelen wegvallen, zoals (de beschikking over) een vakleerkracht, weerbaarheidslessen, een MRT aanbod en naschoolse sportactiviteiten. Daarnaast kunnen bij twee scholen respectievelijk een fusie (met een andere school) en een dalend leerlingaantal de voortzetting van sCOOLsport belemmeren. Tot slot wordt nog door een school opge-

merkt dat het praktisch gezien lastig is dat sommige leerkrachten geen bevoegdheid hebben om gymles te geven.

Ondersteuning vanuit SportZeeland

Na drie jaar intensief ondersteund te zijn door SportZeeland, wordt de ondersteuning voor de basisscholen minder. Bij een aantal scholen was hier overigens al reeds sprake van. Twee scholen zouden het een “handicap” vinden als de ondersteuning vanuit SportZeeland volledig wegvalt, omdat SportZeeland de organisatie is die alles bewaakt en iedereen bij de les houdt. De overige acht scholen geven aan geen problemen te ervaren als de ondersteuning minder wordt. Redenen die hiervoor aangedragen worden zijn: Er is nauwelijks ondersteuning meer nodig en we weten SportZeeland te vinden als er iets is (men kan altijd aankloppen).

Negen scholen zouden overigens in de toekomst wel (minimale) ondersteuning willen blijven ontvangen. De gewenste ondersteuning verschilt echter per school. Voorbeelden zijn: Het terecht kunnen voor vragen en advies, op de hoogte worden gebracht van nieuwe inspirerende activiteiten, gebruik mogen maken van materialen en hulp bij het invoeren van gegevens in het leerlingvolgsysteem.

Samenwerking met partijen in de toekomst

Negen basisscholen willen met hun huidige partners blijven samenwerken, zoals de gemeente, GGD, kinderopvang, diëtist, sportverenigingen en onderwijsinstellingen (stagiairs). Zeven scholen hebben plannen of zien kansen om nieuwe partners te betrekken, zoals een diëtist, een sportcentrum en andere scholen (die in hetzelfde gebouw zitten). Slechts één school gaf aan geen plannen te hebben om met partners te blijven of gaan samenwerken.

3.6 Verbeterpunten sCOOLsport benoemd door basisscholen

Aan de basisscholen is gevraagd of zij concrete aanbevelingen hebben om de methodiek en/of het implementatieproces van sCOOLsport te verbeteren. Acht van de tien basisscholen hebben één of meerdere aanbevelingen gedaan.

Hieronder volgen de aanbevelingen die door de basisscholen zijn gedaan:

Aanbevelingen van basisscholen gericht op het verbeteren van het implementatieproces

- Basisscholen zouden goed moeten kijken naar mogelijke (gemeentelijke) subsidies: Met subsidiegelden kunnen activiteiten en materialen worden bekostigd.
- Het is belangrijk om draagvlak te hebben voor sCOOLsport en iemand vrij te maken voor sCOOLsport.
- Hulp van de gemeente inschakelen, bijvoorbeeld voor sportkennismakingsactiviteiten: Niet alle scholen hebben hulp van de gemeente.
- Niet vastpinnen op een beweegteam: Als je alleen een beweegteam hebt, is maar een beperkt aantal mensen betrokken bij sCOOLsport. Het is belangrijk dat het hele schoolteam betrokken is bij sCOOLsport. Het hele schoolteam zou bijvoorbeeld kunnen

worden opgedeeld in vier teams, waarbij elk team zich bezig houdt met een thema. Mogelijk is dit niet de beste vorm als je een heel groot schoolteam hebt. Je moet als school kijken wat het beste bij je team past.

- Men moet niet bang zijn om samenwerkingsverbanden aan te gaan: Scholen zouden actief op zoek moeten gaan naar samenwerkingspartners.
- Vaste overlegmomenten in een jaar plannen: Het is belangrijk om het schoolteam bij de les te houden, ook als het eenmaal loopt.
- Voor scholen, die met sCOOLsport beginnen, is het verstandig om je pas sCOOLsport-school te noemen als je zichtbare activiteiten (voor ouders, kinderen) hebt uitgevoerd. Het eerste jaar ben je namelijk vooral bezig met het maken van plannen en is sCOOLsport nog niet zichtbaar voor anderen.

Aanbevelingen van basisscholen gericht op het verbeteren van de methodiek

- Meer aandacht voor het creëren van draagvlak in de methodiek (tips/handvatten over hoe je draagvlak kunt creëren): Het is belangrijk om al in de beginfase van sCOOLsport veel aandacht te besteden aan het creëren van draagvlak en betrokkenheid bij het hele schoolteam. Het is belangrijk dat de overige leden van het schoolteam meedenken en weten waaraan zij beginnen (het is niet zomaar iets en het kost veel tijd).
- Jaarlijks een bijeenkomst (blijven) organiseren voor alle sCOOLsportscholen, zodat ervaringen en kennis uitgewisseld kunnen worden. Op deze manier kunnen de scholen van elkaar leren en hoeft niet steeds het wiel opnieuw uitgevonden te worden.
- Meer aandacht in de methodiek voor ouder-kind sporten: Als de ouders enthousiast zijn over sporten, worden de kinderen dit namelijk ook.
- Tips voor omgang met andere culturen: Bij de methodiek wordt geen rekening gehouden met verschillende culturen. Sommige scholen hebben namelijk veel te maken met allochtone gezinnen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan tips over hoe om te gaan met moeders van leerlingen die zelf niet (mogen) sporten.
- Tips/ideeën voor kleine scholen om sCOOLsport te kunnen uitvoeren: sCOOLsport vergt een behoorlijke investering qua tijd en menskracht, vooral voor een kleine school. Er zijn veel kleine scholen in Zeeland en als men sCOOLsport wil uitbreiden naar andere scholen, zou men goed moeten kijken hoe men dat wil gaan doen. Er zouden ideeën/ tips in de methode verwerkt kunnen worden hoe hiermee om te gaan/hoe dit anders in te vullen. Als je bijvoorbeeld drie kleine scholen hebt, zouden deze (in het begin) kunnen samenwerken, waardoor binnen de school minder personen betrokken hoeven te zijn. Verder zou het goed zijn als er een (klein) budget beschikbaar zou zijn (vanuit SportZeeland) voor kleine scholen.

4 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Het aantal kinderen met overgewicht en obesitas is de laatste jaren wereldwijd sterk toegenomen, zo ook in Nederland. Ruim veertien procent van de Nederlandse jongeren heeft overgewicht (1). Daarnaast blijkt dat slechts de helft van de Nederlandse jeugd aan de Combinorm voldoet. Twaalf procent van de jongeren is zelfs volledig inactief. Op een gewone schooldag wordt gemiddeld 55% van de totale tijd (exclusief slaaptijd) zittend of liggend doorgebracht (2). Op de basisschoolleeftijd kan gezond gedrag nog goed worden aangeleerd en de school is hier een goede omgeving voor (3;4). sCOOLsport is een methode waarmee basisscholen werken aan het leveren van een effectievere bijdrage aan een gezonde en actieve leefstijl van hun leerlingen (5). De methodiek is in de praktijk ontwikkeld. In de afgelopen jaren hebben twaalf basisscholen in de provincie Zeeland met de methodiek gewerkt. In het huidige onderzoek is gekeken in welke mate de basisscholen erin zijn geslaagd om de methodiek te implementeren. De volgende vraag stond hierbij centraal:

“In hoeverre slagen basisscholen erin om met behulp van de methodiek sCOOLsport een bijdrage te leveren aan een gezonde en actieve leefstijl van hun leerlingen?”

Deze vraag was onderverdeeld in een aantal subvragen. Deze zullen hieronder stapsgewijs worden beantwoord.

1. In welke mate slagen basisscholen erin om te voldoen aan het kwaliteitskader van sCOOLsport en hoe wordt invulling gegeven aan dit kwaliteitskader?

Het sCOOLsportkwaliteitskader biedt richtlijnen waaraan een school na drie jaar zou moeten voldoen om een “sCOOLsportschool” te mogen heten. Er is een algemeen kwaliteitskader en er zijn kwaliteitskaders per thema. In totaal zijn eenentwintig richtlijnen of criteria geformuleerd. Ten tijde van de procesevaluatie hadden overigens nog niet alle basisscholen de driejarige implementatiefase volledig afgerond.

De mate waarin aan het kwaliteitskader en individuele criteria wordt voldaan wisselt sterk per school. Binnen alle scholen is er duidelijk aandacht voor de vier thema's, maar er is geen enkele basisschool die aan alle eenentwintig criteria volledig voldoet. Het totaal aantal criteria waaraan een basisschool volledig voldoet varieert van negen tot zestien. Aan de kwaliteitskaders “gezond gewicht”, “fysiek-mentaal weerbaar” en “motorisch vaardig” wordt door respectievelijk twee, twee en zeven basisscholen volledig voldaan. Aan de overige twee kaders voldoet geen enkele school volledig. Als ook wordt gekeken naar het aantal criteria waaraan gedeeltelijk wordt voldaan, geven de resultaten een wat ander beeld. Voor negen basisscholen varieert het aantal criteria waaraan volledig en gedeeltelijk wordt voldaan namelijk tussen de negentien en eenentwintig. Dit betekent dat deze scholen op (bijna) alle criteria wel iets doen. Eén school vormt hierop een uitzondering. Deze school doet op zeven criteria helemaal niets. Verder lijkt er geen duidelijk verband te zijn tussen de verschillende “versies” van de methodiek die zijn gebruikt en het aantal criteria waaraan (volledig of gedeeltelijk) wordt voldaan. Ook zijn

er geen zichtbare verschillen tussen scholen die de implementatiefase wel of niet hebben afgerond. Dit neemt overigens niet weg dat scholen, die de implementatiefase nog niet hebben afgerond, nog aan bepaalde criteria (volledig) kunnen gaan voldoen.

Uit de resultaten blijkt dat het voor een basisschool toch heel lastig is om aan alle eenentwintig criteria volledig te voldoen, zelfs na een periode van drie jaar. Dit komt mede doordat veel criteria zogenaamde “samengestelde” criteria zijn en uit meerdere onderdelen bestaan waaraan wel of niet kan worden voldaan. De vraag is ook of het wenselijk is dat een school aan alle criteria volledig voldoet en of alle criteria in die zin even belangrijk zijn. In de toekomst zal in ieder geval een duidelijk afkappunt moeten worden bepaald dat aangeeft wanneer een school wel of geen “sCOOLsport” mag heten.

De manier waarop invulling wordt gegeven aan de kaders en individuele criteria is erg verschillend. Scholen kiezen de onderdelen en activiteiten waaraan behoefte is en die binnen hun school in te passen zijn.

2. Wanneer niet aan onderdelen van het kwaliteitskader van sCOOLsport kan worden voldaan, wat zijn daarvoor de redenen?

Als wordt gekeken naar individuele criteria, dan blijkt dat een meerderheid van de basisscholen op veertien criteria goed, dat wil zeggen “volledig”, scoort. Aan vijf van deze veertien criteria wordt zelfs door alle basisscholen volledig voldaan, namelijk:

- Er is een beweegteam dat structureel overleg heeft.
- Leerlingen maken via de school kennis met verschillende takken van sport en sport-aanbieders.
- De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.
- Er wordt methodisch gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.
- Er wordt gewerkt met een methode voor bewegingsonderwijs.

Voor wat betreft de stimulatie van gezonde tussendoortjes dient wel opgemerkt te worden dat, alhoewel dit op alle scholen wordt gestimuleerd, een zevental scholen aangaf dat het draagvlak onder ouders en leerlingen om hier gehoor aan te geven erg wisselend is. Voor deze scholen zijn de gezonde tussendoortjes een lastig punt.

Een zevental criteria blijkt lastiger te realiseren. Hieronder worden de betreffende criteria uiteengezet en redenen gegeven waarom de meeste scholen niet of maar gedeeltelijk aan het criterium voldoen.

- **Er is een coördinator sCOOLsport die minimaal vier uur per week vrij gerosterd is of taakuren heeft voor sCOOLsport.** Op de scholen is de coördinatie van sCOOLsport in handen van één of meerdere personen. Door gebrek aan tijd en menskracht, is echter bij zes scholen minder dan vier uur per week beschikbaar voor de coördinatie van sCOOLsport. Hierbij dient opgemerkt te worden dat door twee scholen werd aangegeven dat vier uur per week niet (meer) nodig is, omdat de meeste activiteiten al zijn gerealiseerd.

- **Ouders worden actief betrokken bij de sCOOLsportinterventies en er zijn interventies speciaal gericht op ouders.** De ouders van de leerlingen zijn niet betrokken bij de besluitvorming rondom sCOOLsport. De betrokkenheid van de ouders gaat in de meeste gevallen niet verder dan het helpen bij de uitvoering van activiteiten, zoals het begeleiden van kinderen op een sportdag en het uitdelen van fruit. Drie scholen hebben activiteiten speciaal voor ouders (en hun kinderen) georganiseerd. Ouders actief betrekken bij sCOOLsportactiviteiten blijkt vaak lastig te zijn. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn gebrek aan tijd bij ouders, culturele verschillen en niet weten hoe ouders actief te betrekken. Daarnaast heeft een tweetal scholen (actieve) betrokkenheid van ouders bij sCOOLsport nooit actief gestimuleerd. Door twee scholen, die nog geen activiteiten voor ouders hebben, wordt aangegeven dat zij in de toekomst wel ouder-kind sportactiviteiten gaan organiseren.
- **De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.** Slechts één school voldoet volledig aan dit criterium. De meeste scholen verzamelen gegevens van de leerlingen en maken gebruik van het leerlingvolgsysteem. Niet alle scholen hebben echter voor alle probleemgebieden (overgewicht, onvoldoende beweging, niet weerbaar zijn en motorisch achterstanden) een passend (zorg)aanbod. Gebrek aan financiën, onvoldoende mensen of expertise in huis, een bewuste keuze om een bepaald aanbod niet te hebben en geen doorverwijzingsmogelijkheden in de buurt zijn voorbeelden van redenen waarom een school een bepaald (zorg)aanbod niet heeft. Dit samengesteld criterium geeft goed weer, net zoals eerder werd aangegeven, dat het lastig is voor scholen om op alle onderdelen (of themagebieden) goed te presteren.
- **Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de beweegnorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.** Alle leerlingen worden gestimuleerd om te sporten en bewegen, inclusief de leerlingen die onvoldoende bewegen. De scholen, met uitzondering van één school, hebben echter geen specifieke activiteiten voor kinderen die te weinig sporten of bewegen. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn: Er zijn weinig kinderen die onvoldoende bewegen, men wil kinderen geen uitzonderingspositie geven en er zijn geen mensen die dergelijke activiteiten kunnen uitvoeren.
- **Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.** Er zijn slechts drie scholen die methodisch werken aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding. Op zes scholen wordt er wel aandacht geschonken aan bewegen en gezonde voeding, maar dit gebeurt ad hoc of op projectmatige basis. Redenen die worden aangedragen voor het niet werken met een methode zijn: Een methode voegt weinig extra's toe, het aanschaffen van een methode is te duur, het is lastig voedingslessen van de grond te krijgen binnen de school, het is niet echt nodig en er wordt liever projectmatig gewerkt. Vaak is het dus een bewuste keuze van de school om een structurele methode over bewegen en gezonde voeding niet te implementeren.
- **Leerlingen met overgewicht kunnen op of via de school deelnemen aan een multidisciplinair programma voor leerlingen met overgewicht, of indien niet beschikbaar, worden doorverwezen naar een jeugdarts of diëtiste.** De helft van de scholen heeft een vervolgtraject voor kinderen met overgewicht. Hoge kosten van een

(multidisciplinair) programma, geen mogelijkheid tot doorverwijzing (in de buurt van de school) en weinig leerlingen met overgewicht werden als redenen aangedragen voor het niet hebben van een passende zorgstructuur. Opgemerkt dient te worden dat drie scholen bezig zijn om voor dit jaar een vervolgtraject op te zetten. Hierdoor zullen aan het eind van het schooljaar meer scholen aan dit criterium (volledig) voldoen.

- **Er is een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid voor alle groepen.** Acht scholen hebben een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid. Dit wordt door een (vak)leerkracht die hiervoor opgeleid is of een extern persoon gegeven. Door gebrek aan tijd (lesuren) of financiële middelen worden weerbaarheidslessen echter vaak beperkt tot de bovenbouw. Een gebrek aan tijd heeft er bij twee scholen zelfs voor gezorgd dat weerbaarheidslessen nog niet van de grond zijn gekomen (er zijn wel leerkrachten opgeleid). Eén school is nu aan het bekijken of weerbaarheidslessen in samenwerking met de gemeente kunnen worden opgestart. Twee andere scholen willen de weerbaarheidslessen uitbreiden naar andere groepen.

Over het algemeen lijken een gebrek aan tijd (in het lesprogramma), menskracht, financiën of mogelijkheden in de buurt belangrijke factoren te zijn waarom niet aan bepaalde criteria (volledig) wordt voldaan. Ook kiezen scholen bewust om bepaalde criteria niet of minder na te streven.

3. Wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren (op het niveau van de basisscholen, samenwerkingspartners en SportZeeland) bij de implementatie van de methodiek sCOOLsport op de basisschool?

De ondersteuning en begeleiding van SportZeeland blijkt voor de basisscholen een hele belangrijke factor te zijn in het proces om te ontwikkelen tot een sCOOLsportschool. Dit wordt namelijk door negen van de tien basisscholen aangedragen als bevorderende factor. Andere belangrijke bevorderende factoren zijn: De inzet van studenten/stagiairs en samenwerking met andere partijen. Geen of beperkt draagvlak voor sCOOLsport binnen het schoolteam wordt het vaakst genoemd als belemmerende factor. Geen teambreed draagvlak was voor één van de sCOOLsportscholen zelfs dé reden om te stoppen.

Op het niveau van samenwerking met andere partijen werden door de basisscholen slechts enkele bevorderende en belemmerende factoren genoemd, welke allemaal basisschool-specifiek waren. Door de samenwerkingspartners werd een enthousiast en betrokken schoolteam het vaakst als bevorderende factor van de samenwerking genoemd. Weinig persoonlijk contact bleek door de samenwerkingspartners de meest genoemde belemmerende factor te zijn.

4. Hoe beoordelen de huidige sCOOLsportscholen en -samenwerkingspartners de methodiek sCOOLsport en wat zijn hun ervaringen?

In het algemeen wordt de methodiek goed gewaardeerd, zowel door de leerkrachten van de basisscholen als de samenwerkingspartners. De ervaringen die deze personen met de methodiek hebben zijn overwegend positief. Belangrijke sterke punten van de methodiek die door de basisscholen zijn benoemd, zijn: De begeleiding/ondersteuning vanuit SportZeeland en de vier thema's. Bij de samenwerkingspartners komen, naast de vier thema's, ook samenwerking met andere partijen als sterk punt naar voren. Er is geen eenduidig

beeld over de zwakke punten. Een onderdeel van de methodiek dat door geen enkele school is gebruikt, is het sCOOLsportinterventieoverzicht. Dit zou mede verklaard kunnen worden door het feit dat het interventieoverzicht nog maar kort (sinds 2011) beschikbaar is. Genoemde redenen als de school was niet op de hoogte van het interventieoverzicht, er zijn geen interventies bijgekomen sinds het interventieoverzicht beschikbaar is en de school had al genoeg interventies, ondersteunen deze verklaring.

Voor de leerlingen zijn met name de sport- en beweegactiviteiten zichtbaar en zij associëren sCOOLsport dan ook vaak met veel sporten en bewegen. De sport- en beweegactiviteiten zijn tevens de activiteiten die het meest gewaardeerd worden. De mening die de leerlingen over de overige sCOOLsportactiviteiten hebben is heel wisselend. Er dient nog opgemerkt te worden dat de leerlingen niet altijd zeker weten of de activiteiten worden uitgevoerd in het kader van sCOOLsport of dat ze hier los van staan. Verder vinden de leerlingen het belangrijk dat er extra aandacht op school wordt besteed aan sport, gezondheid en bewegen. De mate waarin de leerlingen zeggen iets geleerd te hebben of veranderd te hebben door sCOOLsport verschilt echter per leerling en school. Op vier basisscholen geeft een meerderheid van de leerlingen aan iets geleerd te hebben door sCOOLsport, namelijk dat sporten en bewegen gezond en leuk is. Ook hebben de leerlingen geleerd dat gezond eten belangrijk is. Op zes basisscholen hebben (meerdere) leerlingen naar eigen zeggen wat veranderd in hun manier van leven door sCOOLsport. “Meer sporten” en “meer fruit eten” worden hier het meest genoemd. Bij de interpretatie van de resultaten dient echter wel rekening gehouden te worden met het feit dat dit slechts een kleine selectie van leerlingen per school is. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat de invloed van sCOOLsport op kinderen, die al vanaf de kleuterklas met sCOOLsport in contact komen (en dus langer aan sCOOLsport worden blootgesteld), groter is. Tot slot is het belangrijk op te merken dat de leerlingen slechts beperkt betrokken zijn bij de besluitvorming rondom sCOOLsport. De leerlingen zelf gaven aan graag meer betrokken te willen worden.

Toekomst

Alle tien sCOOLsportscholen willen in de komende jaren sCOOLsportschool blijven. In de eerste plaats willen de basisscholen de huidige sCOOLsportactiviteiten voortzetten. Daarnaast willen acht scholen de sCOOLsportactiviteiten gaan uitbreiden. Minder of een gebrek aan financiële middelen kan voor vijf scholen echter betekenen dat bepaalde activiteiten of onderdelen wegvallen, zoals (de beschikking over) een vakleerkracht, weerbaarheidlessen, een MRT aanbod en naschoolse activiteiten. Daarnaast kunnen bij twee scholen respectievelijk een fusie (met een andere school) en een dalend leerlingaantal de voortzetting van sCOOLsport belemmeren.

Negen scholen willen met hun huidige partners in de toekomst blijven samenwerken en zeven scholen hebben plannen om nieuwe samenwerkingsverbanden in het kader van sCOOLsport aan te gaan. Slechts één school gaf aan geen plannen te hebben om met partners te blijven of gaan samenwerken.

Verder zouden negen scholen (minimale) ondersteuning vanuit SportZeeland willen blijven ontvangen.

5. Wat zijn concrete aanbevelingen voor doorontwikkeling en implementatie van sCOOLsport?

Hieronder wordt een aantal aanbevelingen gedaan voor SportZeeland om sCOOLsport verder door te ontwikkelen en de implementatie van sCOOLsport te verbeteren.

Aanbevelingen met betrekking tot het sCOOLsportkwaliteitskader

- Duidelijk afbakenen wanneer de naam “sCOOLsportschool” wel en niet gedragen mag worden: Voor basisscholen blijkt het erg lastig te zijn om, zelfs na drie jaar, aan alle eenentwintig kwaliteitscriteria volledig te voldoen. Om de kwaliteit van sCOOLsport te waarborgen is het daarom van belang om duidelijke afspraken te maken wanneer een school wel en wanneer een school niet (meer) de naam van “sCOOLsportschool” mag dragen. Dit kan op verschillende manieren worden gedaan, bijvoorbeeld: 1) Door een minimum aantal criteria aan te geven waaraan een school moet voldoen; 2) Door een minimum aantal criteria per thema aan te geven waaraan een school moet voldoen; of 3) Door specifieke criteria aan te geven waaraan een school minimaal moet voldoen. Aangezien er grote verschillen zijn tussen de scholen in de mate waarin wordt voldaan aan het kwaliteitskader, is het tevens mogelijk een gradering in sCOOLsportscholen aan te brengen. Bijvoorbeeld sCOOLsportscholen met één ster (de school voldoet aan het minimum aantal criteria), twee sterren (de school voldoet aan meerdere criteria dan het minimum aantal criteria, maar voldoet nog niet aan alle criteria) en drie sterren (de school voldoet aan alle criteria). Op deze manier zouden mogelijk ook wat kleinere scholen kunnen participeren in sCOOLsport.
- Het eenduidiger formuleren van de criteria: Sommige criteria zijn zogenaamde “samengestelde” criteria en bestaan uit meerdere onderdelen waaraan een school wel of niet kan voldoen. Een voorbeeld hiervan is: *“De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.”* Hierdoor wordt er al gauw “gedeeltelijk” gescoord op het criterium, waarbij “gedeeltelijk” niet altijd dezelfde betekenis heeft voor elke school. Daarnaast is er een aantal criteria waarvan niet helemaal duidelijk is wanneer een school er wel of niet aan voldoet, zoals: *“De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.”* Is voorlichting aan ouders voldoende om hieraan te voldoen, of betekent dit dat er wekelijks aandacht moet zijn voor gezonde voeding (bijvoorbeeld doormiddel van een wekelijkse fruitdag)? Suggesties om de criteria eenduidiger te formuleren zijn: 1) Samengestelde criteria zoveel mogelijk opdelen in losse criteria en 2) De criteria SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) formuleren. Dit kan door aspecten aan te geven, zoals: Wie (welke groepen), wat (wat moet er minimaal gedaan worden) en hoe vaak (dagelijks, wekelijks)? Op deze manier wordt het vergelijken van scholen onderling ook eenvoudiger.
- Jaarlijks blijven evalueren hoe scholen ervoor staan: De situatie van scholen verandert regelmatig. Denk hierbij met name aan veranderingen in menskracht en financiën. Deze veranderingen beïnvloeden tevens de voortgang van sCOOLsportactiviteiten. Van belang is dus om ook na de driejarige implementatiefase te blijven evalueren hoe de scholen er voor staan en of zij de naam “sCOOLsportschool” nog mogen dragen.

Dit zou SportZeeland kunnen doen door het kwaliteitskader samen met de school na te lopen tijdens het jaarlijkse (persoonlijke) contactmoment.

Aanbevelingen met betrekking tot ondersteuning

- Blijvende ondersteuning vanuit SportZeeland: De ondersteuning en begeleiding vanuit SportZeeland lijkt een cruciale factor te zijn in het ontwikkelen tot een sCOOLsport-school, zeker bij de opstart van sCOOLsport. Het is belangrijk dat scholen die in de toekomst met sCOOLsport starten ook intensieve begeleiding en ondersteuning krijgen. Voor scholen die reeds de implementatiefase hebben doorlopen is daarnaast minimale ondersteuning wenselijk. De ondersteuning die SportZeeland op dit moment biedt na de driejarige implementatiefase (eenmaal per jaar een persoonlijk contactmoment, de mogelijkheid tot het bijwonen van themabijeenkomsten, informatieverschaffing via nieuwsbrieven en het verwerken van gegevens in het leerlingvolgsysteem) lijkt hierbij voldoende te zijn. Mogelijke aanvullingen zijn: Het uitlenen van materialen en nieuwe (inspirerende) activiteiten onder de aandacht brengen. Indien sCOOLsport op grotere schaal en buiten Zeeland wordt geïmplementeerd, zal (gezien de intensiteit van de ondersteuning en begeleiding) goed bekeken moeten worden hoe en door wie de ondersteuning en begeleiding wordt geleverd. Mogelijk zou hiervoor samengewerkt kunnen worden met provinciale of lokale sportraden.
- Blijvende inzet van studenten/stagiairs (van ROC, CIOs): Het blijkt dat het inzetten van sportstudenten voor sCOOLsportactiviteiten ontzettend waardevol is gebleken. Zij nemen een stukje werkdruk weg bij de leerkrachten en komen daarnaast met nieuwe leuke ideeën. Het wegvallen van studenten werd zelfs door een aantal scholen als belemmerend ervaren. Het verdient dan ook de aanbeveling om studenten/stagiairs te blijven inzetten, zowel tijdens als na de driejarige implementatiefase van sCOOLsport. SportZeeland zou hierin een actieve (bemiddelende) rol kunnen (blijven) hebben. Scholen zouden daarnaast zelf contacten kunnen zoeken met onderwijsinstellingen.
- Het interventieoverzicht meer onder de aandacht brengen: Aan de hand van het door SportZeeland samengestelde sCOOLsportinterventieoverzicht kunnen scholen eenvoudig interventies kiezen, die voldoen aan de kwaliteitscriteria van sCOOLsport. Geen enkele sCOOLsportschool heeft echter gebruik gemaakt van het interventieoverzicht. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het interventieoverzicht pas sinds 2011 beschikbaar is. Het interventieoverzicht zal dus meer onder de aandacht van de scholen moeten worden gebracht, bijvoorbeeld via de nieuwsbrief (hierin kunnen bepaalde interventies worden uitgelicht) of tijdens het persoonlijk contactmoment. Daarnaast is het aan te bevelen om scholen, die met sCOOLsport starten, al in het begin op het interventieoverzicht te wijzen.
- Het aanbieden van cursussen en trainingen voor leerkrachten: De ondersteuning in het kader van sCOOLsport zou uitgebreid kunnen worden door cursussen en trainingen aan te bieden (eventueel via een externe partij) aan leerkrachten. Denk hierbij aan cursussen op het gebied van weerbaarheid of het stimuleren van lichaamsbeweging onder kinderen die te weinig bewegen. Op deze manier heeft een school zelf de expertise in huis om bepaalde activiteiten uit te voeren en is zij niet afhankelijk van externe partijen (en dus financiële middelen).

Aanbevelingen met betrekking tot betrokkenheid en draagvlak

In de methodiek zou meer aandacht moeten worden besteed aan:

- Het creëren van draagvlak schoolteambreed: Schoolteambreed draagvlak is nodig om sCOOLsport te kunnen laten slagen. In de beginfase van de methodiek zou hier meer aandacht aan geschonken moeten worden. Het is in de eerste plaats belangrijk om de leden van het schoolteam goed te informeren, zodat zij weten waar zij aan beginnen. Verder kunnen leden van het schoolteam actief betrokken worden door in de beginfase mee te denken. Het verdient aanbeveling om handvatten en tips, evenals eenvoudige activiteiten die sCOOLsport zichtbaarder maken (voor leerkrachten, ouders en leerlingen) in de beginfase, op te nemen in de methodiek. Denk hierbij aan het organiseren van een (feestelijke) sCOOLsportbijeenkomst, het geven van (flits)presentaties en een brainstormsessie voor sCOOLsportactiviteiten. Daarnaast is het van belang om het schoolteam te blijven betrekken. Dit kan bijvoorbeeld door sCOOLsport terug te laten komen als vast agendapunt op de teamvergadering. Aangezien schoolteambreed draagvlak erg belangrijk is, zou dit als criterium kunnen worden opgenomen in het sCOOLsportkwaliteitskader.
- Ouderbetrokkenheid: De ouderbetrokkenheid blijkt erg beperkt te zijn. De rol van ouders in het aanleren van gedrag is erg belangrijk (4). Ouder-kind activiteiten, zoals een ouder-kind beweegavond, zouden de betrokkenheid bij sCOOLsport, en gelijktijdig de betrokkenheid van ouders bij hun kinderen, kunnen vergroten. Voorbeelden hiervan kunnen worden opgenomen in de methodiek. Het organiseren van een ouderbijeenkomst in het kader van sCOOLsport en het laten meedenken van ouders (bijvoorbeeld door een ouder bij het beweegteam te laten aansluiten of sCOOLsport op de agenda van de ouderraad zetten) zijn andere manieren om ouders actiever te betrekken. Verder dient rekening te worden gehouden met culturele verschillen. Steeds meer scholen in Nederland hebben te maken met gezinnen van allochtone afkomst. Factoren als taalbarrières, andere opvattingen over sport en voeding en moeders die niet (mogen) sporten, belemmeren de ouderbetrokkenheid. Er zouden materialen (folders en flyers) ontwikkeld kunnen worden, die specifiek gericht zijn op deze doelgroep. Daarnaast zouden tips kunnen worden opgenomen in de methodiek over hoe om te gaan met deze doelgroep (bijvoorbeeld over hoe om te gaan met moeders die niet mogen sporten).
- (Ook in relatie met het voorgaande punt) het creëren van draagvlak voor gezonde tussendoortjes en traktaties bij zowel ouders als leerlingen: Op scholen blijken de gezonde tussendoortjes en traktaties een heikel punt te zijn. Het verdient de aanbeveling om ouder-kind activiteiten, waarbij aandacht wordt geschonken aan gezond eten, op te nemen in de methodiek. Denk hierbij aan een (ouder-kind) workshop gezonde traktaties maken en een (ouder-kind) wedstrijd gezonde gerechten koken. Op deze manier worden ouder en kind gelijktijdig bereikt.
- Betrokkenheid van leerlingen bij sCOOLsport: Leerlingen zijn nu beperkt betrokken bij de besluitvorming rondom sCOOLsport. Het verdient aanbeveling de leerlingen actiever bij sCOOLsport te betrekken. Leerlingen zouden bijvoorbeeld zelf sportactiviteiten kunnen organiseren in het kader van sCOOLsport. De methode WhoZnext van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen kan hierbij gebruikt worden (23). Het formeren van een groepje sCOOLsportleerlingen (dat meedenkt) of sCOOLsport op de agenda van de leerlingenvoetbalraad zetten zijn andere manieren om de betrokkenheid

van de leerlingen te vergroten. Tot slot zou de betrokkenheid van leerlingen als criterium kunnen worden opgenomen in het sCOOLsportkwaliteitskader.

Aanbevelingen gerelateerd aan gebrek aan financiën, tijd en menskracht

- Aandacht voor subsidie- en sponsorwerving in de methodiek: Het budget van scholen is toch vaak beperkt. Daarnaast krijgen scholen geen subsidie vanuit SportZeeland wanneer zij met sCOOLsport starten. Door scholen handvatten te bieden hoe zij zelfstandig subsidies en sponsorgelden kunnen werven, kan gebrek aan financiën als beperkende factor worden weggenomen.
- De tijd, die nodig is voor de coördinatie van sCOOLsport, evalueren: Voor scholen blijkt het erg lastig te zijn om vier uur per week vrij te maken voor de coördinatie van sCOOLsport. Er zal bekeken moeten worden hoeveel tijd per week nodig is om sCOOLsport goed te coördineren. Het is hierbij niet ondenkbaar dat de tijd, die nodig is voor de coördinatie van sCOOLsport, naarmate de implementatiefase vordert, minder wordt. Mogelijk zou gedurende de implementatiefase als eis kunnen worden gesteld dat er vier uur per week beschikbaar is voor de coördinatie van sCOOLsport en dat dit na de implementatiefase wordt teruggebracht naar minimaal twee uur per week (bij een tweetal sCOOLsportscholen is dit de beschikbare tijd voor de coördinatie van sCOOLsport).⁵
- Kijken hoe beweegactiviteiten en het les-/leerprogramma gecombineerd kunnen worden: Vanwege een druk les- en leerprogramma is er maar beperkt tijd om aan sCOOLsportactiviteiten te besteden. In een onderzoek van Donnelly & Lambourne (2011) worden leren en bewegen met elkaar gecombineerd (21). Hier volgt een voorbeeld uit het onderzoek dat betrekking heeft op spelling: Er wordt een mat met letters op de grond gelegd. De kinderen wordt vervolgens gevraagd om een woord te spellen door van de ene naar de andere letter te springen. Op deze manier zijn de kinderen tegelijkertijd met leren en bewegen bezig. Ook op andere leergebieden (bijvoorbeeld rekenen, aardrijkskunde) kan dit worden toegepast. De eerste resultaten van het onderzoek laten positieve effecten op zowel de gezondheid als leerprestaties van de kinderen zien. De activiteiten kunnen volgens de onderzoekers relatief eenvoudig worden ingepast binnen het lesprogramma, waardoor scholen tijd en kosten besparen. Dergelijke leer- en beweegactiviteiten zouden een waardevolle aanvulling op de methodiek kunnen zijn.

Overige aanbevelingen

- Bekijken of het wenselijk is dat scholen volledig voldoen aan het criterium: *“Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.”* Scholen kiezen er vaak bewust voor om niet methodisch te werken. Het is dan ook de vraag of het invoeren van een methode als verplichtend criterium moet worden aangemerkt of dat het als een “pluspunt” wordt beschouwd. Alternatieven voor het werken met een methode, die mogelijk goedkoper en makkelijker in te passen zijn, zouden kunnen worden overwogen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de vele jaarlijkse projecten die op dit gebied door de GGD worden uitgevoerd. In

⁵ Ten tijde van de rapportage heeft SportZeeland de tijd, die beschikbaar moet zijn voor de coördinatie van sCOOLsport, teruggebracht naar (minimaal) drie uur per week.

samenwerking met de GGD zou toch (jaarlijks) aandacht aan bewegen en gezonde voeding op school kunnen worden gegeven.

- Meer aandacht voor kinderen die te weinig bewegen: Slechts één school besteedt specifiek aandacht aan kinderen die te weinig bewegen. Op deze school komen kinderen, die onvoldoende scoren op de shuttle-run test, in een conditiegroepje. Twee keer per week krijgt dit groepje extra sportactiviteiten aangeboden. Aangezien op alle scholen de shuttle-run test wordt afgenomen, lijkt dit ook voor de overige scholen (zelfs als er maar een beperkt aantal leerlingen onvoldoende beweegt) een goede invulling te zijn van het criterium: *“Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de beweegnorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.”*
- Tot slot verdient het aanbeveling de in paragraaf 3.6 genoemde verbeterpunten door de basisscholen, welke deels overlappen met voorgaande aanbevelingen, te bekijken.

Leerpunten voor anderen

De resultaten van de procesevaluatie laten zien dat het implementeren van sCOOLsport veel tijd en inzet vergt van een basisschool. Voor basisscholen moet het dus een bewuste keuze zijn om met een dergelijke methodiek aan de slag te gaan. Daarnaast blijkt dat ondersteuning vanuit een overkoepelende organisatie, zoals SportZeeland, over een langere periode, noodzakelijk is. Eigenaren van beweeg- en gezondheidsprogramma's zouden daarom een vorm van begeleiding/ondersteuning binnen hun programma moeten opnemen.

Conclusie

Met sCOOLsport hebben de basisscholen in de afgelopen jaren veel bereikt. Er wordt samengewerkt met verschillende partijen en er is aandacht voor alle vier sCOOLsport-thema's. De mate waarin wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader varieert echter per school. Voor een school blijkt het bovendien lastig te zijn om aan alle eenentwintig criteria, die geformuleerd zijn in het kwaliteitskader, volledig te voldoen. De vraag is ook of het wenselijk is dat een school aan alle criteria (volledig) voldoet en of alle criteria in die zin even belangrijk zijn. Tot op heden geeft het kwaliteitskader slechts richtlijnen weer en is er geen duidelijk afkappunt dat aangeeft wanneer een school geen sCOOLsportschool meer mag heten. Om de kwaliteit van sCOOLsport te waarborgen is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken wanneer een school wel en wanneer een school niet (meer) de naam van “sCOOLsportschool” mag dragen. Ook is het van belang de criteria eenduidiger te formuleren.

Verder blijkt de ondersteuning vanuit SportZeeland een duidelijke stimulerende factor te zijn bij het ontwikkelen tot een sCOOLsportschool. Ondersteuning van toekomstige sCOOLsportscholen en minimale ondersteuning van de huidige sCOOLsportscholen is daarom wenselijk.

Over het algemeen wordt sCOOLsport goed gewaardeerd, zowel door de leerkrachten van de basisscholen als de samenwerkingspartners. De ervaringen die deze personen met de methodiek hebben zijn overwegend positief. Ook de leerlingen lijken enthousiast te zijn over sCOOLsport, vooral als het gaat om de sport- en beweegactiviteiten.

Tot slot willen alle tien basisscholen de komende jaren sCOOLsportschool blijven. Het blijven uitvoeren van de huidige activiteiten is hierbij een eerste aandachtspunt. Voor een achttal scholen staat daarnaast een uitbreiding van activiteiten in de planning. De voortzetting van sCOOLsportactiviteiten is echter niet altijd vanzelfsprekend. Zeven scholen gaven namelijk aan problemen te voorzien bij het continueren van (bepaalde) sCOOLsportactiviteiten in de toekomst.

Literatuur

- (1) Schönbeck Y, van Buuren S. Factsheet Resultaten Vijfde Landelijke Groeistudie. TNO, 2010.
- (2) Bernaards C. Bewegen in Nederland 2000-2010 - Resultaten TNO-Monitor Bewegen en Gezondheid. Leiden: TNO, 2011.
- (3) Pate RR, O'Neill JR. After-school interventions to increase physical activity among youth. *Br J Sports Med* 2009; 43(1):14-18.
- (4) Waters E, de Silva-Sanigorski A, Hall BJ, Brown T, Campbell KJ, Gao Y, Armstrong R, Prosser L, Summerbell CD. Interventions for preventing obesity in children. *Cochrane Database Syst Rev* 2011;(12):CD001871.
- (5) www.scoolsport.nl
- (6) Nota Overgewicht. Uit balans: de last van overgewicht. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2009.
- (7) Must A, Anderson SE. Effects of obesity on morbidity in children and adolescents. *Nutr Clin Care* 2003; 6(1):4-12.
- (8) Reilly JJ, Methven E, McDowell ZC, Hacking B, Alexander D, Stewart L, Kelnar CJH. Health consequences of obesity. *Arch Dis Child* 2003; 88(9):748-752.
- (9) Reilly JJ. Descriptive epidemiology and health consequences of childhood obesity. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab* 2005; 19(3):327-341.
- (10) Wang F, Wild TC, Kipp W, Kuhle S, Veugelers PJ. The influence of childhood obesity on the development of self-esteem. *Health Rep* 2009; 20(2):21-27.
- (11) Zimetkin AJ, Zoon CK, Klein HW, Munson S. Psychiatric aspects of child and adolescent obesity: a review of the past 10 years. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2004; 43(2):134-150.
- (12) Janssen I, Leblanc AG. Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *Int J Behav Nutr Phys Act* 2010; 7:40.
- (13) Lambourne K, Donnelly JE. The role of physical activity in pediatric obesity. *Pediatr Clin North Am* 2011; 58(6):1481-1491.
- (14) Stegeman H. Effecten van sport en bewegen op school. 's-Hertogenbosch: W.H.J. Mulier Instituut, 2007.
- (15) Strong WB, Malina RM, Blimkie CJR, Daniels SR, Dishman RK, Gutin B, Hergenroeder AC, Must A, Nixon PA, Pivarnik JM, Rowland T, Trost S, Trudeau F. Evidence based physical activity for school-age youth. *J Pediatr* 2005; 146(6):732-737.
- (16) Reilly JJ, Kelly J. Long-term impact of overweight and obesity in childhood and adolescence on morbidity and premature mortality in adulthood: systematic review. *Int J Obes (Lond)* 2011; 35(7):891-898.
- (17) Bailey R. Physical education and sport in schools: a review of benefits and outcomes. *J Sch Health* 2006; 76(8):397-401.
- (18) Annesi JJ. Relations of physical self-concept and self-efficacy with frequency of voluntary physical activity in preadolescents: implications for after-school care programming. *J Psychosom Res* 2006; 61(4):515-520.
- (19) Lubans DR, Morgan PJ, Cliff DP, Barnett LM, Okely AD. Fundamental movement skills in children and adolescents: review of associated health benefits. *Sports Med* 2010; 40(12):1019-1035.

- (20) Bailey R. Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. Educational Review 2005; 57(1):71-90.
- (21) Donnelly JE, Lambourne K. Classroom-based physical activity, cognition, and academic achievement. Prev Med 2011; 52 Suppl 1:S36-S42.
- (22) Nationaal scholenonderzoek. Hilversum: Centrum voor Online Onderzoek, 2009.
- (23) www.whoznxt.nl

Bijlage 1: sCOOLsportstappenplan

Stap 1: Wat willen we bereiken en wie doet wat?

Deze stap duurt ongeveer drie tot zes maanden.

- 1.1 Aanstellen coördinator en beweegteam: Er wordt binnen de school iemand aangesteld als sCOOLsportcoördinator. Deze persoon is vier uur per week vrij geroosterd om de sCOOLsportactiviteiten te coördineren, is de eerste contactpersoon en motor achter het project. Daarnaast wordt een beweegteam samengesteld bestaande uit vier tot zeven personen: De sCOOLsportcoördinator, een leerkracht uit de onderbouw en bovenbouw en uitvoerende medewerkers van partners. Als er een vakleerkracht is, is deze bij voorkeur ook lid van het beweegteam. Het beweegteam werkt de doelen in het sCOOLsportplan uit in activiteiten en zorgt voor de uitvoering. Het beweegteam komt eens in de drie tot zes weken bij elkaar.
- 1.2 Hoe staan de leerlingen er voor?: Om te bepalen waar de school aan moet/wil werken worden gegevens verzameld over de leerlingen met betrekking tot sport en bewegen, (over)gewicht, motorische vaardigheden en weerbaarheid. Dit wordt gedaan door zelf metingen uit te voeren en bestaande gegevens over de leerlingen te verzamelen.
- 1.3 Wat doet de school al en wat doen partners?: Er wordt geïnventariseerd wat er al wordt gedaan op het gebied van bewegen en gezondheid op school en bij (mogelijke) partners (in de buurt). Daarnaast worden (mogelijke) partners benaderd.
- 1.4 Doelen stellen in prioriteitenworkshop: SportZeeland organiseert samen met de sCOOLsportcoördinator een workshop voor de betrokken/relevante partijen. Hierin worden de verzamelde gegevens gepresenteerd en de hoofdlijnen van het sCOOLsportplan besproken.
- 1.5 Het sCOOLsportplan gereed: Het resultaat van de prioriteitenworkshop wordt door SportZeeland beschreven in het concept sCOOLsportplan. Dit plan wordt besproken met de deelnemers van de prioriteitenworkshop en uiteindelijk door de school vastgesteld.

Stap 2: Officieel van start

Deze stap duurt ongeveer één tot twee maanden.

- 2.1 Startbijeenkomst voor het beweegteam: In de startbijeenkomst voor het beweegteam wordt de methodiek sCOOLsport uitgelegd: Het werken volgens het stappenplan en de beschikbare materialen, informatie en ondersteuning. Ook leren de beweegteamleden het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem te gebruiken.
- 2.2 Organiseren van een sportieve aftrap voor leerlingen: Met een sportieve startactiviteit voor de leerlingen worden alle leerlingen, leerkrachten, ouders en partners erop geattendeerd dat sCOOLsport van start gaat.
- 2.3 Informeren van ouders en de omgeving: De ouders van de leerlingen worden geïnformeerd over sCOOLsport (welke activiteiten zijn er, wat gaat er gebeuren, waar kunnen zij informatie vinden), bijvoorbeeld via de sCOOLsportfolder, een nieuwsbrief, de schoolkrant of de schoolwebsite.
- 2.4 Start eerste activiteiten/interventies: Er worden (zichtbaar) nieuwe activiteiten gestart, zoals bijvoorbeeld een extra middag sport na schooltijd of een eerste themaweek over gezondheid.

Stap 3: Uitbouwen van de vier thema's van sCOOLsport

Bij deze stap worden in twee tot drie jaar tijd alle onderdelen van sCOOLsport stapje voor stapje ingevoerd.

- 3.1 Uitwerken van doelen uit sCOOLsportplan tot actieplannen: Bij stap 1 is een sCOOLsportplan op hoofdlijnen gemaakt, waarin de doelen per thema staan beschreven en de volgorde waarin de thema's uitgewerkt gaan worden. De doelen worden nu verder uitgewerkt in (concrete) actieplannen.
- 3.2 Kiezen van goede interventies en bijpassende partners: Er worden effectieve interventies gekozen en partners gezocht om doelen te bereiken.
- 3.3 Uitvoeren van interventies: Er wordt een plan of draaiboek gemaakt voor de uitvoer van de interventies, met daarin de taakverdeling, het tijdsplan, de promotie/communicatie en benodigde materialen.
- 3.4 Evalueren en eventueel bijstellen van de plannen en interventies: Er wordt regelmatig geëvalueerd of iedereen tevreden is en doelen worden bereikt, zowel mondeling als schriftelijk. Indien nodig worden de plannen/interventies bijgesteld.

Bijlage 2: sCOOLsportkwaliteitskader

Kwaliteitskader sCOOLsportschool - algemeen

- ✓ sCOOLsport is opgenomen in het schoolbeleidsplan en er is een beleids- of actieplan sCOOLsport.
- ✓ Er is een coördinator sCOOLsport die minimaal vier uur per week vrij geroosterd is of taakuren heeft voor sCOOLsport.
- ✓ Er is een beweegteam dat structureel overleg heeft.
- ✓ Het schoolteam wordt geïnformeerd en betrokken bij sCOOLsportinterventies, geeft op school het goede voorbeeld en voert zo nodig interventies in de klas uit.
- ✓ Er is financiële ruimte om te investeren in materiaal en methoden die gericht zijn op bewegen en gezonde voeding.
- ✓ Directeur, coördinator en/of beweegteam onderhouden contacten met samenwerkingspartners.
- ✓ Ouders worden actief betrokken bij de sCOOLsportinterventies en er zijn interventies speciaal gericht op ouders.
- ✓ De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.

Kwaliteitskader sCOOLsportschool - elke dag bewegen

- ✓ Alle leerlingen hebben twee keer in de week een gymles.
- ✓ Leerlingen bewegen dagelijks onder schooltijd middels bewegingstussendoortjes of pauzeactiviteiten waarbij de leerlingen actief gestimuleerd worden om te bewegen.
- ✓ Minimaal één keer per week is er een aanbod van naschoolse sportactiviteiten op of rond de school.
- ✓ Leerlingen maken via de school kennis met verschillende takken van sport en sportaanbieders.
- ✓ Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de beweegnorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.

Kwaliteitskader sCOOLsportschool - gezond gewicht

- ✓ Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.
- ✓ De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.
- ✓ Leerlingen met overgewicht kunnen op of via de school deelnemen aan een multidisciplinair programma voor leerlingen met overgewicht, of indien niet beschikbaar, worden doorverwezen naar een jeugdarts of diëtiste.

Kwaliteitskader sCOOLsportschool - fysiek-mentaal weerbaar

- ✓ Er wordt methodisch gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.
- ✓ Er is een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid voor alle groepen.

Kwaliteitskader sCOOLsportschool - motorisch vaardig

- ✓ Er wordt gewerkt met een methode voor bewegingsonderwijs.
- ✓ Minimaal één keer per week wordt de gymles voor alle groepen verzorgd door een vakspecialist (ALO-opleiding, LOBOS of leerkracht die de “Leergang Vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs” heeft gevolgd).
- ✓ Leerlingen met een motorische achterstand kunnen op of via de school deelnemen aan een aanbod van extra gym, MRT, een kinderfysiotherapeut, Dienst Ambulante Begeleiding of ander passend aanbod.

Het heeft sterk de voorkeur dat een medewerker met een afgeronde ALO-opleiding nauw betrokken is bij sCOOLsport op school. Bijvoorbeeld als coördinator, als vakleerkracht, lid van het beweegteam of ter ondersteuning bij het thema motorisch vaardig vanuit de gemeente.

Bijlage 3: Interviewschema SportZeeland

Datum:

Aanwezig:

1. *Methodiek sCOOLsport:*

- Hoe is de methodiek sCOOLsport ontstaan?
- Kunt u uitleggen wat de methodiek sCOOLsport inhoudt?
- Aan de hand van het kwaliteitskader: Kunnen we deze samen doorlopen en waar nodig aanvullende informatie krijgen?
- Kunt u inzicht geven in de aanpassingen die de afgelopen jaren aan de methodiek zijn gedaan?
- Wat zijn sterke en zwakke punten van sCOOLsport?
- Er zijn vier sCOOLsportthema's en -kaders: Zijn er verschillen te zien in de mate waarin deze vier kaders nagestreefd worden en behaald worden?
- Wat zijn volgens u de resultaten die bereikt worden met sCOOLsport?
- Kunt u aangeven wat volgens u bevorderende en belemmerende factoren zijn bij de implementatie van sCOOLsport?

2. *Betrokken scholen:*

- Kunt u aangeven welke scholen, welke "versie" van sCOOLsport gebruiken?
- Waaruit bestaat precies uw begeleiding van de scholen? Hoe vaak heeft u contact en waar bestaat dit contact uit?
- Kunt u aangeven hoe de ondersteuning verloopt tijdens de implementatie van sCOOLsport?
- Kunt u aangeven hoe uw samenwerking met de scholen verloopt? Is dit per school verschillend?
- Zijn er op het niveau van ondersteuning van scholen/samenwerking met scholen nog aanvullende bevorderende/belemmerende factoren voor implementatie van sCOOLsport te benoemen?

3. *Samenwerking met andere partijen:*

- Met welke andere partijen werkt u in het kader van sCOOLsport samen?
- Waaruit bestaat deze samenwerking?
- Verschilt dit per school?
- Zijn er op het niveau van samenwerking met andere partijen nog aanvullende bevorderende/belemmerende factoren voor implementatie van sCOOLsport te benoemen?

4. *Overig:*

- Zijn er nog aanvullende onderwerpen die van belang zijn voor de procesevaluatie?

Bijlage 4: Interviewschema voor basisscholen die gestopt zijn met sCOOLsport

Naam basisschool:

Naam geïnterviewde:

Datum:

1. Wat was uw functie binnen sCOOLsport?
2. Hoe lang bent u werkzaam op de school?
3. Hoeveel leerlingen heeft de school?
4. In hoeverre was er structurele aandacht binnen uw school voor sport, bewegen en gezondheid voordat uw school besloot om sCOOLsportschool te worden?
5. Wanneer besloot de school om sCOOLsportschool te worden?
6. Kunt u toelichten waarom is besloten een sCOOLsportschool te worden?
7. Wat is er veranderd als het gaat om structurele of bredere aandacht voor sport, bewegen en gezondheid sinds deze keuze?
8. Welke activiteiten zijn uitgevoerd in het kader van sCOOLsport?
9. Zijn er factoren geweest die bevorderend hebben gewerkt bij de implementatie van sCOOLsport?
10. Welke factoren hebben het implementatieproces belemmerd?
11. Wat is/zijn de belangrijkste reden(en) geweest om te besluiten niet met sCOOLsport verder te gaan?
12. Heeft u verder nog wat toe te voegen?

Bijlage 5: Vragenlijst voor contactpersonen basisscholen

Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Otterstraat 118-124
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon 030 2729 700

PMED040/LO/MvG

Vragenlijst sCOOLsport

Toelichting:

sCOOLsport is een methode waarmee basisscholen werken aan een gezonde en actieve leefstijl voor hun leerlingen. sCOOLsport wordt sinds 2006 uitgezet en begeleid vanuit SportZeeland. De afgelopen jaren hebben twaalf basisscholen in de provincie Zeeland met de methodiek gewerkt, waaronder uw school.

sCOOLsport is in de loop van jaren (door)ontwikkeld vanuit praktijkervaringen. Er is echter nooit een uitgebreide en gestructureerde procesevaluatie uitgevoerd. Daarom heeft SportZeeland het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) gevraagd om de methodiek sCOOLsport te evalueren op proces.

Het doel van het onderzoek is om in kaart te brengen in hoeverre basisscholen er met behulp van de methodiek sCOOLsport in slagen structureel, planmatig en in samenwerking met de gemeente en partners aandacht te besteden aan een actieve en gezonde leefstijl van hun leerlingen en wat hierbij bevorderende en belemmerende factoren zijn.

In deze vragenlijst zullen de volgende onderwerpen centraal staan: Draagvlak voor/betrokkenheid met sCOOLsport, de mate waarin wordt voldaan aan de kwaliteitskaders van sCOOLsport, (waardering van) de begeleiding/ondersteuning van SportZeeland, samenwerkingspartners, algemeen oordeel over en ervaringen met sCOOLsport, en bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van sCOOLsport.

Op basis van de resultaten van het onderzoek kan de methodiek sCOOLsport doorontwikkeld worden, en de overdraagbaarheid en het implementatieproces van sCOOLsport verbeterd worden.

Wij willen u alvast hartelijk danken voor uw deelname aan het onderzoek, mede namens SportZeeland.

Linda Ooms, onderzoeker NIVEL

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het onderzoeksinstituut NIVEL. De gedragsregels voor wetenschappelijk onderzoek, zoals omschreven in de brochure "Goed Gedrag" van de Raad voor Gezondheidsonderzoek worden strikt nageleefd. Uw gegevens zullen anoniem worden verwerkt en uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Linda Ooms via telefoonnummer 030 2729 811 of via e-mail: l.ooms@nivel.nl.

A. Algemene gegevens

Wilt u hieronder de gegevens van uzelf en uw school invullen? De gegevens zullen uitsluitend worden gebruikt voor dit wetenschappelijke onderzoek en niet aan derden worden verstrekt. In de rapportage zullen de gegevens worden geanonimiseerd.

1. Naam basisschool :
2. Uw naam :
3. Uw functie binnen sCOOLsport :
4. Wat is uw leeftijd?
..... jaar
5. Hoe lang bent u werkzaam op deze school?
Aantal jaar :
Aantal maanden :
6. Hoeveel leerlingen heeft de school?
Aantal leerlingen:
7. Sinds wanneer is de school een sCOOLsportschool?
Maand :
Jaar: ☐ ☐ ☐ ☐

B. sCOOLsport binnen de school

8. In hoeverre was er **structurele** aandacht binnen uw school voor sport, bewegen en gezondheid voordat uw school besloot om sCOOLsportschool te worden? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- ☐ Het belang van sport, bewegen en gezondheid was opgenomen in het schoolbeleidsplan
- ☐ De school investeerde zelf formatief in sport, bewegen en gezondheid
- ☐ Er was structureel overleg/samenwerking met andere organisaties op het gebied van sport, bewegen en gezondheid (bijvoorbeeld gemeente, welzijnsorganisatie, GGD)
- ☐ Er was sprake van een doorlopende leerlijn voor activiteiten die onder en voor/tussen/na schooltijd plaatsvonden (inhoudelijk/pedagogisch)
- ☐ Er was een structureel programma voor (fysiek-mentale) weerbaarheid
- ☐ Er was een structureel programma voor motorische vaardigheden
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Er was geen structurele aandacht voor sport, bewegen en gezondheid

9. Kunt u toelichten waarom is besloten een sCOOLsportschool te worden?

.....

.....

.....

.....

.....

10. Wat is veranderd als het gaat om structurele of bredere aandacht voor sport, bewegen en gezondheid sinds uw school sCOOLsportschool is geworden?

.....

.....

.....

.....

.....

- 11a. Welke personen zijn binnen uw school **actief** betrokken bij sCOOLsport? Indien uw school hiervoor geselecteerd is, zullen wij deze personen benaderen voor het groepsinterview.

Naam:	Functie: (bijvoorbeeld lid beweegteam)	E-mailadres:
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

- 11b. Hoe is het draagvlak voor sCOOLsport over het algemeen bij deze personen?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

- 11c. Hoe is de betrokkenheid van deze personen over het algemeen bij sCOOLsport?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

- 11d. Hoe wordt sCOOLsport door deze personen over het algemeen gewaardeerd?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

12. De onderstaande vragen gaan over de overige leden van het schoolteam:

- 12a. Hoe is het draagvlak voor sCOOLsport over het algemeen bij deze personen?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

- 12b. Hoe is de betrokkenheid van deze personen over het algemeen bij sCOOLsport?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

- 12c. Hoe wordt sCOOLsport door deze personen over het algemeen gewaardeerd?
☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

13. De onderstaande vragen gaan over de directeur van de school:

13a. Heeft de directeur van de school een **actieve** rol (bijvoorbeeld stimuleert, denkt mee, stuurt) binnen sCOOLsport?

- ☐ Ja
☐ Nee

13b. Hoe is het draagvlak van de directeur voor sCOOLsport?

- ☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

13c. Hoe is de betrokkenheid van de directeur bij sCOOLsport?

- ☐ Goed ☐ Voldoende ☐ Slecht ☐ Weet ik niet

14. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen?

	Absoluut mee eens	Mee eens	Eens noch oneens	Oneens	Absoluut mee oneens	Niet van toe- passing
De implementatie van sCOOLsport is over het algemeen goed verlopen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De sCOOLsportcoördinator beschikte over de juiste competenties om sCOOLsport te coördineren/uitvoeren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De leden van het beweegteam beschikten over de juiste competenties om sCOOLsport uit te voeren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er waren binnen de school voldoende financiële middelen beschikbaar voor de uitvoer van sCOOLsport.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
sCOOLsport wordt door de leerlingen goed gewaardeerd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Hoe waardeert u zelf de methodiek sCOOLsport? Kunt op een schaal van 0 (zeer slecht) tot 10 (heel goed) aangeven wat uw algemene waardering van sCOOLsport is?

Ze slecht	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Heel goed
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

C. sCOOLsportactiviteiten en voldoen aan kwaliteitskaders

16. Kunt u hieronder **kort** aangeven wat de huidige activiteiten zijn die in het kader van sCOOLsport worden uitgevoerd?

16a. Algemene activiteiten:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16b. Activiteiten in het kader van het thema “elke dag bewegen”:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16c. Activiteiten in het kader van het thema “gezond gewicht”:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16d. Activiteiten in het kader van het thema “fysiek-mentaal weerbaar”:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16e. Activiteiten in het kader van het thema “motorisch vaardig”:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. De volgende vragen gaan over factoren die het implementatieproces hebben bevorderd dan wel belemmerd.

17a. Wat zijn de belangrijkste factoren geweest die de implementatie van sCOOLsport hebben *bevorderd*?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17b. Wat zijn de belangrijkste factoren geweest die de implementatie van sCOOLsport hebben *belemmerd*?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

De volgende vragen hebben betrekking op de kwaliteitskaders van sCOOLsport.

18. In het algemene sCOOLsportkwaliteitskader wordt aangegeven waaraan een sCOOLsportschool in het algemeen zou moeten voldoen.

- 18a. Kunt u hieronder aangeven in welke mate wordt voldaan aan het algemene sCOOLsportkwaliteitskader?

	Volledig	Gedeeltelijk	Niet
sCOOLsport is opgenomen in het schoolbeleidsplan en er is een beleids- of actieplan sCOOLsport.	☐	☐	☐
Er is een coördinator sCOOLsport die minimaal vier uur per week vrij geroosterd is of taakuren heeft voor sCOOLsport.	☐	☐	☐
Er is een beweegteam dat structureel overleg heeft.	☐	☐	☐
Het schoolteam wordt geïnformeerd en betrokken bij sCOOL-sportinterventies, geeft op school het goede voorbeeld en voert zo nodig interventies in de klas uit.	☐	☐	☐
Er is financiële ruimte om te investeren in materiaal en methoden die gericht zijn op beweging en gezonde voeding.	☐	☐	☐
Directeur, coördinator en/of beweegteam onderhouden contacten met samenwerkingspartners.	☐	☐	☐
Ouders worden actief betrokken bij de sCOOLsportinterventies en er zijn interventies speciaal gericht op ouders.	☐	☐	☐
De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolg-systeem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.	☐	☐	☐

- 18b. Hoe is het proces om aan het algemene sCOOLsportkwaliteitskader te voldoen tot nu toe verlopen?

☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

- 18c. Verwacht u in de komende jaren aan het algemene sCOOLsportkwaliteitskader te (blijven) voldoen?

☐ Ja, zeker ☐ Misschien ☐ Nee ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

Behalve het algemene sCOOLsportkwaliteitskader, zijn er kwaliteitskaders voor de thema's "elke dag bewegen", "gezond gewicht", "fysiek-mentaal weerbaar" en "motorisch vaardig" opgesteld. De volgende vragen gaan over deze kwaliteitskaders.

19a. Kunt u hieronder toelichten in welke mate wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader "elke dag bewegen"?

	Volledig	Gedeeltelijk	Niet
Alle leerlingen hebben twee keer in de week een gymles	☐	☐	☐
Leerlingen bewegen dagelijks onder schooltijd middels bewegingstussendoortjes of pauzeactiviteiten waarbij de leerlingen actief gestimuleerd worden om te bewegen.	☐	☐	☐
Minimaal één keer per week is er een aanbod van naschoolse sportactiviteiten op of rond de school.	☐	☐	☐
Leerlingen maken via de school kennis met verschillende takken van sport en sportaanbieders.	☐	☐	☐
Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de bewegennorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.	☐	☐	☐

19b. Hoe is het proces om aan het sCOOLsportkwaliteitskader "elke dag bewegen" te voldoen tot nu toe verlopen?

☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

19c. Verwacht u in de komende jaren aan het sCOOLsportkwaliteitskader "elke dag bewegen" te (blijven) voldoen?

☐ Ja, zeker ☐ Misschien ☐ Nee ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

20a. Kunt u hieronder toelichten in welke mate wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader "gezond gewicht"?

	Volledig	Gedeeltelijk	Niet
Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.	☐	☐	☐
De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.	☐	☐	☐
Leerlingen met overgewicht kunnen op of via de school deelnemen aan een multidisciplinair programma voor leerlingen met overgewicht, of indien niet beschikbaar, worden doorverwezen naar een jeugdarts of diëtiste.	☐	☐	☐

20b. Hoe is het proces om aan het sCOOLsportkwaliteitskader "gezond gewicht" te voldoen tot nu toe verlopen?

☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

20c. Verwacht u in de komende jaren aan het sCOOLsportkwaliteitskader "gezond gewicht" te (blijven) voldoen?

☐ Ja, zeker ☐ Misschien ☐ Nee ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

- 21a. Kunt u hieronder toelichten in welke mate wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “fysiek-mentaal weerbaar”?
	Volledig	Gedeeltelijk	Niet
Er wordt methodisch gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.	☐	☐	☐
Er is een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid voor alle groepen.	☐	☐	☐
- 21b. Hoe is het proces om aan het sCOOLsportkwaliteitskader “fysiek-mentaal weerbaar” te voldoen tot nu toe verlopen?
- ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing
- 21c. Verwacht u in de komende jaren aan het sCOOLsportkwaliteitskader “fysiek-mentaal weerbaar” te (blijven) voldoen?
- ☐ Ja, zeker ☐ Misschien ☐ Nee ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing
- 22a. Kunt u hieronder toelichten in welke mate wordt voldaan aan het sCOOLsportkwaliteitskader “motorisch vaardig”?
	Volledig	Gedeeltelijk	Niet
Er wordt gewerkt met een methode voor bewegingsonderwijs.	☐	☐	☐
Minimaal één keer per week wordt de gymles voor alle groepen verzorgd door een vakspecialist (ALO-opleiding, LOBOS of leerkracht die de “Leergang Vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs” heeft gevolgd).	☐	☐	☐
Leerlingen met een motorische achterstand kunnen op of via de school deelnemen aan een aanbod van extra gym, MRT, een kinderfysiotherapeut, Dienst Ambulante Begeleiding of ander passend aanbod.	☐	☐	☐
- 22b. Hoe is het proces om aan het sCOOLsportkwaliteitskader “motorisch vaardig” te voldoen tot nu toe verlopen?
- ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing
- 22c. Verwacht u in de komende jaren aan het sCOOLsportkwaliteitskader “motorisch vaardig” te (blijven) voldoen?
- ☐ Ja, zeker ☐ Misschien ☐ Nee ☐ Weet ik niet ☐ Niet van toepassing

D. Begeleiding/ondersteuning van SportZeeland

Gedurende een periode van drie jaar heeft SportZeeland u en uw school begeleid en ondersteund bij het ontwikkelen tot een sCOOLsportschool. De volgende vragen gaan over deze begeleiding/ondersteuning.

23. SportZeeland heeft op verschillende manieren begeleiding/ondersteuning geboden. Enerzijds door het direct begeleiden van mensen, anderzijds door het ter beschikking stellen van informatie, materialen en kennis. Wilt u hieronder elk onderdeel een beoordeling geven?

	Goed	Voldoende	Slecht	Weet ik niet	Niet van toepassing
Ondersteuning bij het maken van een sCOOLsportbeleidsplan	☐	☐	☐	☐	☐
Ondersteuning bij het schrijven van sCOOLsportactieplannen	☐	☐	☐	☐	☐
Begeleiding beweegteam	☐	☐	☐	☐	☐
Ondersteuning bij metingen/leerlingvolgsysteem	☐	☐	☐	☐	☐
Het sCOOLsportstappenplan	☐	☐	☐	☐	☐
De prioriteitenworkshop	☐	☐	☐	☐	☐
De website met informatie en downloads	☐	☐	☐	☐	☐
Overzicht met interventies	☐	☐	☐	☐	☐
De sCOOLsportnieuwsbrieven	☐	☐	☐	☐	☐
De themabijeenkomsten die tweemaal per jaar worden georganiseerd	☐	☐	☐	☐	☐

24. Heeft u nog bepaalde begeleiding/ondersteuning van SportZeeland gemist?

☐ Nee

☐ Ja, namelijk:

.....

.....

25. De begeleiding/ondersteuning van SportZeeland omvatte een periode van drie jaar. Heeft u (of verwacht u dat u) na deze periode nog behoefte (heeft) aan begeleiding/ondersteuning van SportZeeland?

☐ Nee

☐ Ja, namelijk:

.....

.....

E. Samenwerking met andere partijen

26. Is er in het kader van sCOOLsport samengewerkt met andere partijen?

- ☐ Ja (ga naar vraag 27)
☐ Nee (einde vragenlijst)

27a. Kunt u in de eerste kolom aangeven met welke partij(en) in het kader van sCOOLsport is samengewerkt? (*meerdere antwoorden mogelijk*) Kunt u vervolgens achter de betreffende samenwerkingspartner aangeven hoe de samenwerking over het algemeen is verlopen?

Samengewerkt met	Hoe is de samenwerking over het algemeen verlopen?			
	Goed	Voldoende	Slecht	Weet ik niet
☐ Gemeente	☐	☐	☐	☐
☐ Sportaanbieder(s)	☐	☐	☐	☐
☐ Kinderopvang	☐	☐	☐	☐
☐ Welzijnsorganisatie(s)	☐	☐	☐	☐
☐ Diëtist	☐	☐	☐	☐
☐ Kinderfysiotherapeut	☐	☐	☐	☐
☐ GGD jeugdverpleegkundige	☐	☐	☐	☐
☐ Onderwijsinstellingen (MBO, ROC, stagiairs)	☐	☐	☐	☐
☐ Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐
☐ Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐
☐ Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐

27b. Wat waren daarvan de drie belangrijkste samenwerkingspartners? Indien uw school hiervoor geselecteerd is, zullen wij deze samenwerkingspartners benaderen voor een telefonisch interview.

Drie belangrijkste samenwerkingspartners:	Naam contactpersoon:	Telefoonnummer:
1.		
2.		
3.		

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst!

Bijlage 6: Interviewschema leerkrachten

Naam basisschool:

Plaats:

Datum:

Aanwezigen + functie binnen sCOOLsport:

1. Algemene vragen over sCOOLsport:

- In hoeverre was er structurele aandacht binnen de school voor sport, bewegen en gezondheid voordat de school besloot om sCOOLsportschool te worden ?
- Waarom heeft de school ervoor gekozen om een sCOOLsportschool te worden en welke verwachtingen had de school hierbij?
- Wat zijn de resultaten die bereikt zijn met sCOOLsport? Is er veel veranderd als het gaat om structurele of bredere aandacht voor sport, bewegen en gezondheid sinds de school sCOOLsportschool is geworden?
- Komt dit overeen met eerdergenoemde verwachtingen of is er juist meer/minder bereikt?
- Sluit sCOOLsport goed aan bij het beleid van de school?
- De driejarige implementatiefase van sCOOLsport is inmiddels afgerond. Hoe is de implementatie en uitvoering van sCOOLsport in het algemeen verlopen?
- Wat zijn de belangrijkste factoren die het implementatieproces hebben bevorderd, dan wel belemmerd?

2. Methodiek sCOOLsport:

- Wat vinden jullie in het algemeen van de methodiek sCOOLsport (wat zijn jullie ervaringen met de methodiek)?
- Wat zijn volgens jullie sterke en zwakke punten van de methodiek?
- Wat vinden jullie van de gekozen thema's: "elke dag bewegen", "gezond gewicht", "fysiek-mentaal weerbaar" en "motorisch vaardig"?
 - Sluiten deze goed aan bij wat de school voor ogen heeft op het gebied van sport, bewegen en gezondheid? Zouden jullie bijvoorbeeld een thema weglaten of juist een andere thema toevoegen?
 - Zijn er verschillen in de mate waarin de school de thema's belangrijk vindt/nastreeft?
- Voor sCOOLsport is een stappenplan ontwikkeld (zie bijlage). N.B. Het stappenplan is pas later beschikbaar gekomen, waardoor de school mogelijk niet met het stappenplan heeft gewerkt.
 - Is de school bekend met dit stappenplan en is het stappenplan gebruikt?
 - Indien het stappenplan is gebruikt, was dit duidelijk en makkelijk toepasbaar?
 - Indien het stappenplan niet is gebruikt, waarom niet?
- De criteria waaraan een school zou moeten voldoen om een sCOOLsportschool te mogen heten staan beschreven in het sCOOLsportkwaliteitskader. Er is een algemeen sCOOLsportkwaliteitskader en er zijn kwaliteitskaders per thema (zie

bijlage). Wat vinden jullie van dit kwaliteitskader? Biedt het een goede houvast bij de uitvoering van sCOOLsport?

- Voor de uitvoer van sCOOLsport zijn verschillende ondersteuningsmaterialen en -middelen ontwikkeld, zoals de website (www.schoolsport.nl), handleidingen en voorbeelddocumenten (voorbeeld poster, verslag, actieplan, folder, etc.). Is hiervan gebruik gemaakt?
 - Zo ja, waren deze materialen en middelen duidelijk en makkelijk toepasbaar?
 - Zo nee, waarom niet?
- Sinds 2011 is op de website een interventieoverzicht (per thema) beschikbaar. Is hiervan gebruik gemaakt bij het kiezen van interventies?
 - Zo ja, welke interventies zijn gekozen? Biedt het overzicht voldoende keuze-mogelijkheden?
 - Zo nee, waarom niet?
 - Op basis van welke criteria/argumenten/informatie kiest de school interventies?
- Een ander belangrijk onderdeel van sCOOLsport is het (regelmatig) verzamelen van gegevens van leerlingen/het meten van leerlingen. Binnen sCOOLsport wordt dit gedaan met een leerlingvolgsysteem. De volgende gegevens worden dan verzameld: Lengte en gewicht (voor het berekenen van de BMI), sportgedrag (hoeveel sporten de kinderen, wanneer en waar) en fitheid (doormiddel van de shuttle-run test).
 - Welke gegevens van de leerlingen worden door de school verzameld en hoe vaak?
 - Wordt er gebruik gemaakt van het leerlingvolgsysteem? Zo ja, is dit systeem duidelijk en makkelijk toepasbaar? Zo nee, waarom niet?
 - Wordt er gebruik gemaakt van andere meet- en of registratiesystemen?
 - Loopt de school tegen specifieke knelpunten aan bij het verzamelen van gegevens?

3. *sCOOLsport binnen de school:*

- Hoe ziet de organisatie voor sCOOLsport binnen de school eruit?
 - Welke personen zijn actief betrokken bij sCOOLsport en hoe worden de rollen van beweegteam en sCOOLsportcoördinator ingevuld? Zijn er nog aanvullende rollen/taken?
 - Heeft de directeur een actieve rol binnen sCOOLsport?
- Beschikken deze personen over de juiste competenties om sCOOLsport uit te voeren?
- In welke mate zijn ouders en leerlingen betrokken bij de besluitvorming en uitvoering van de activiteiten?
- Hoe is het draagvlak voor en betrokkenheid met sCOOLsport binnen de school (bij directeur, sCOOLsportteam, overige leden schoolteam, ouders en leerlingen)? Wordt sCOOLsport schoolbreed gedragen?

4. *sCOOLsportkwaliteitskader en -activiteiten:*

- We zullen nu het algemene kwaliteitskader en de kwaliteitskaders per thema doorlopen om te beoordelen in welke mate de school hieraan voldoet (zie bijlage). Per kwaliteitskader zullen wij de afzonderlijke criteria doorlopen aan de hand van de volgende vragen:
 - Voldoet de school momenteel aan het criterium (in de vragenlijst is dit aangegeven met volledig, gedeeltelijk of niet)?
 - Indien volledig of gedeeltelijk wordt voldaan aan een criterium, hoe wordt invulling gegeven aan het criterium (bijvoorbeeld welke activiteiten worden uitgevoerd, hoe vaak, is dit structureel, welke klassen zijn betrokken)? Kan dit, waar mogelijk, aangetoond worden met documenten (bijvoorbeeld het sCOOLsport-beleidsplan, het monitoren van leerlingen, lesmaterialen)?
 - Indien niet aan een criterium wordt voldaan, wat is hiervan de reden?
 - Indien niet aan een criterium wordt voldaan, zijn er concrete plannen/activiteiten om het criterium wel te behalen?
- Zijn er nog andere activiteiten die in het kader van sCOOLsport zijn/worden uitgevoerd, die nog niet zijn benoemd?
- Verwachten jullie in de toekomst problemen om aan (bepaalde onderdelen van) het kwaliteitskader te (blijven) voldoen?

5. *Samenwerking:*

- Met welke partijen is er in het kader van sCOOLsport samengewerkt?
- Kan voor elke samenwerkingspartner kort toegelicht worden hoe deze samenwerking eruit zag (taken en rollen van de partijen) en hoe de samenwerking is verlopen?
- In welke mate heeft de samenwerking/hebben de samenwerkingsverbanden bijgedragen tot het resultaat?
- Zijn er op het niveau van samenwerking met andere partijen nog aanvullende bevorderende/belemmerende factoren voor implementatie van sCOOLsport te benoemen? Was het bijvoorbeeld lastig bepaalde samenwerkingspartners te vinden?

6. *sCOOLsport in de toekomst:*

- Is de school van plan om de komende jaren sCOOLsportschool te blijven?
 - Zo ja, wat zijn de belangrijkste doelen/aandachtspunten voor de nabije toekomst?
 - Zo nee, waarom niet?
- Is er voldoende draagvlak binnen de school om sCOOLsport te continueren?
- Zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar om sCOOLsport te continueren?
- Is er voldoende menskracht beschikbaar om sCOOLsport te continueren?
- Verwacht de school tegen (andere) problemen/knelpunten aan te lopen bij de uitvoer van sCOOLsport in de toekomst? Met name ook omdat de ondersteuning van SportZeeland een stuk minder wordt?
- Zijn er plannen om de komende jaren met partijen in het kader van sCOOLsport te (blijven) samenwerken?

7. *Verbeterpunten sCOOLsport:*

- Zijn er tot slot nog concrete aanbevelingen om de methodiek en/of het implementatieproces van sCOOLsport te verbeteren?

Bijlage 7: Interviewschema leerlingen

Naam basisschool:

Plaats:

Datum:

Aanwezige leerlingen:

1. Jullie school is een sCOOLsportschool. Wisten jullie dat? Weten jullie wat dat betekent?
Na antwoorden leerlingen uitleggen wat sCOOLsport inhoudt: Op school wordt extra aandacht besteed aan hoe je gezond kunt leven. sCOOLsport richt zich hierbij op vier thema's of onderdelen: Sporten en bewegen, gezond gewicht/gezonde voeding, fysiek-mentaal weerbaar zijn (jezelf kunnen verdedigen, nee durven te zeggen, grenzen leren, respect voor anderen hebben, zelfvertrouwen ontwikkelen) en motorisch vaardig zijn (een oefening of spelletje goed kunnen uitvoeren).
2. Wat merken jullie van sCOOLsport op school?
3. Vinden jullie het leuk om een sCOOLsportschool te zijn? Waarom wel of waarom niet?
4. Wat doen jullie op school allemaal als het gaat om:
 - Sporten en bewegen.
 - Gezond gewicht/gezonde voeding.
 - Fysiek-mentaal weerbaar zijn *(jezelf kunnen verdedigen, nee durven te zeggen, grenzen leren, respect voor anderen hebben, zelfvertrouwen ontwikkelen)*.
 - Motorisch vaardig zijn *(een oefening of spelletje goed kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld het gooien van een bal)*.Denk hierbij aan spelletjes of opdrachten in de klas, in de pauze, tijdens schoolgym en na school (bijvoorbeeld sporten die je op school na schooltijd kunt doen). Wat vinden jullie hiervan leuk om te doen en wat vinden jullie niet zo leuk om te doen?
5. Vinden jullie het belangrijk dat jullie school hier extra aandacht aan besteedt? Waarom wel of waarom niet?
6. Wat hebben jullie allemaal geleerd door sCOOLsport?
7. Hebben jullie wat veranderd in jullie manier van leven door sCOOLsport? Eet je bijvoorbeeld meer fruit, ben je meer gaan sporten of heb je meer zelfvertrouwen gekregen?
8. Zijn jullie betrokken bij sCOOLsport? Mogen jullie bijvoorbeeld zelf activiteiten uitkiezen of helpen bij het uitvoeren van activiteiten?
9. Zouden jullie nog meer betrokken willen worden? Wat zouden jullie dan willen doen?
10. Zijn jullie ouders betrokken bij sCOOLsport? Of weet je dat andere ouders helpen? Zo ja, wat doen zij dan?
11. Hebben jullie nog leuke ideeën voor sCOOLsport (leuke dingen die de school kan doen)?

Bijlage 8: Interviewschema samenwerkingspartners

Samenwerkingspartner van basisschool:

Naam contactpersoon:

Organisatie:

Functie binnen organisatie:

Datum:

U heeft in het kader van sCOOLsport samengewerkt met basisschool << naam basisschool >>.

1. Hoe bent u in contact gekomen met deze basisschool?
2. Kunt u kort toelichten hoe de samenwerking eruit zag (taken en rollen van de partijen) en hoe intensief deze samenwerking was?
3. Wordt er nog steeds samengewerkt?
4. Hoe is de samenwerking in het algemeen verlopen?
5. Zijn er factoren geweest die de samenwerking hebben bevorderd?
6. Zijn er factoren geweest die de samenwerking hebben belemmerd?
7. Is/verloopt een samenwerking met een sCOOLsportschool anders dan een samenwerking met andere scholen?
8. Wat is uw oordeel over en ervaringen met sCOOLsport?
9. Wat zijn volgens u sterke en zwakke punten van sCOOLsport?
10. Bent u van plan in de toekomst met deze basisschool (te blijven) samenwerken in het kader van sCOOLsport?
11. Heeft u verder nog wat toe te voegen?

Bijlage 9: Mate waarin wordt voldaan aan het sCOOL-sportkwaliteitskader

sCOOLsportkwaliteitskader - algemeen

Criterium	Scholen										Totaal (N)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	+	+/-	-
sCOOLsport is opgenomen in het schoolbeleidsplan en er is een beleids- of actieplan sCOOLsport.	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9	1	0
Er is een coördinator sCOOLsport die minimaal vier uur per week vrij geroosterd is of taakuren heeft voor sCOOLsport.	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	4	6	0
Er is een beweegteam dat structureel overleg heeft.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10	0	0
Het schoolteam wordt geïnformeerd en betrokken bij sCOOL-sportinterventies, geeft op school het goede voorbeeld en voert zo nodig interventies in de klas uit.	+/-	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	8	2	0
Er is financiële ruimte om te investeren in materiaal en methoden die gericht zijn op bewegen en gezonde voeding.	+/-	+	+	+	+/-	+	+	-	+	-	6	2	2
Directeur, coördinator en/of beweegteam onderhouden contacten met samenwerkingspartners.	+	+	+	+	+/-	+	+	+/-	+	+	8	2	0
Ouders worden actief betrokken bij de sCOOLsportinterventies en er zijn interventies speciaal gericht op ouders.	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+	+/-	+/-	+	3	7	0
De school maakt gebruik van het sCOOLsport-leerlingvolgsysteem, voert de daarbij passende metingen uit en heeft voor gesignaleerde achterstanden of knelpunten een passende zorgstructuur.	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	1	8	1
Totaal +	2	6	6	6	4	6	6	2	6	5			
Totaal +/-	6	2	2	2	4	2	2	4	2	2			
Totaal -	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1			

sCOOLsportkwaliteitskader - elke dag bewegen

Criterium	Scholen										Totaal (N)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	+	+/-	-
Alle leerlingen hebben twee keer in de week een gymles.	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	9	1	0
Leerlingen bewegen dagelijks onder schooltijd middels bewegingstussendoortjes of pauzeactiviteiten waarbij de leerlingen actief gestimuleerd worden om te bewegen.	+	+	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+	7	3	0
Minimaal één keer per week is er een aanbod van naschoolse sportactiviteiten op of rond de school.	+/-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	6	1	3
Leerlingen maken via de school kennis met verschillende takken van sport en sportaanbieders.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10	0	0
Leerlingen die niet structureel sporten en/of niet voldoen aan de beweegnorm worden gestimuleerd om meer te bewegen.	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	1	9	0
Totaal +	3	4	3	3	4	4	2	3	4	3			
Totaal +/-	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1			
Totaal -	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1			

sCOOLsportkwaliteitskader - gezond gewicht

Criterium	Scholen										Totaal (N)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	+	+/-	-
Er wordt methodisch gewerkt aan kennis over en bewustwording van het belang van bewegen en gezonde voeding.	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	3	6	1
De leerlingen worden actief gestimuleerd om op school gezonde tussendoortjes te eten en drinken.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10	0	0
Leerlingen met overgewicht kunnen op of via de school deelnemen aan een multidisciplinair programma voor leerlingen met overgewicht, of indien niet beschikbaar, worden doorverwezen naar een jeugdarts of diëtiste.	-	+	-	-	+	+	-	-	+	+	5	0	5
Totaal +	1	2	1	1	2	2	1	2	3	3			
Totaal +/-	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0			
Totaal -	1	0	1	2	0	0	1	1	0	0			

sCOOLsportkwaliteitskader - fysiek-mentaal weerbaar

Criterium	Scholen										Totaal (N)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	+	+/-	-
Er wordt methodisch gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10	0	0
Er is een programma voor fysiek-mentale weerbaarheid voor alle groepen.	+/-	+/-	+/-	+	-	+	+/-	-	+/-	+/-	2	6	2
Totaal +	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1			
Totaal +/-	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1			
Totaal -	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0			

sCOOLsportkwaliteitskader - motorisch vaardig

Criterium	Scholen										Totaal (N)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	+	+/-	-
Er wordt gewerkt met een methode voor bewegingsonderwijs.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10	0	0
Minimaal één keer per week wordt de gymles voor alle groepen verzorgd door een vakspecialist (ALO-opleiding, LOBOS of leerkracht die de "Leergang Vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs" heeft gevolgd).	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	8	0	2
Leerlingen met een motorische achterstand kunnen op of via de school deelnemen aan een aanbod van extra gym, MRT, een kindersfysiotherapeut, Dienst Ambulante Begeleiding of ander passend aanbod.	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	8	0	2
Totaal +	3	3	3	3	3	2	3	1	2	3			
Totaal +/-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Totaal -	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0			